

هر چه گفتیم جز حکایت دوست در همه عمر از آن پشیمانیم
تقدیم به همسر و فرزندانم که به طراوت بارانند و به آبی دریا و به گرمی آفتاب.
تقدیم به زانیار عزیزم که تولدش لبخندی از خدا بود.

حبیبه صالح نژاد

با قلبی آکنده از اندوه، تقدیم به هویت داران بی هویت؛ همهٔ کودکان بی شناسنامه.

زهران نعمتی

تقدیم به پدر و مادرم که هویتم را عاشقانه بنا کردند.

محمد ابراهیم مازنی

وقتی به لغت «جمع» فکر می‌کنید یاد چیا می‌افتید؟ احتمالاً قبل از همه یاد اون عمل ریاضی. خب، از همین جا شروع کنیم. اگه هزارتا سیب رو با هم جمع کنیم، چی می‌شه؟؟ می‌شه گفت هیچی! خب هزارتا سیب داریم دیگه و هر کدوم از این سیب‌ها چه کنار ۹۹۹ تا سیب دیگه باشه چه تنها باشه نه رنگش عوض می‌شه، نه طعمش، نه اندازه‌اش و نه هیچ ویژگی دیگه‌ایش. اگر از اون جمع جداشه شکست عشقی نمی‌خوره! هزارتا مهره شطرنج چی؟ اگه کنار هم جمعشون کنیم ویژگی جدیدی پیدا نمی‌کنن؟ مثلاً اسب‌ها می‌گن حالا که تعدادمون زیاد شد دیگه مهره شطرنج نباشیم و بریم گل کوچیک بازی کنیم؟! فک نکنم! اما اگه هزارتا آدم هم جمع شن چی؟ هر آدمی کنار ۹۹۹ تایی دیگه، همونیه که تو تنهایی خودشه؟ حتماً نه! جمع، حتی در ریاضی‌وارترین شکل خودش، وقتی موضوعش انسان باشه یه تفاوت اساسی پیدا می‌کنه. دیگه فقط یه عمل خشک ریاضی نیست، هویت پیدا می‌کنه، روح پیدا می‌کنه، قواعد و آداب پیدا می‌کنه و ...

آدمیزاد هر جا که پاش می‌رسه همه قوانین قبلی رو عوض می‌کنه. جناب «جمع» عزیز هم از این نوازش بی‌بهره نمونده. حالا چه باید کرد؟ قواعد جدیدی که به لطف ما آدم‌ها وارد مقوله «جمع» شده رو چه‌طور باید تدوین و تبیین و تشریح و تنظیم (و باقی کلمات بر وزنِ تفعیل!) کرد؟ به مدد علمی که به همین آدم‌ها مربوطه، علوم انسانی، جامعه‌شناسی پس این کتابو جدی‌تر بخون. تو به عنوان یک عالم علوم انسانی باید جمع انسانی رو، باید جامعه رو خوب بشناسی، تحلیلش کنی و برای بهتر شدنش راهکارهای درخشان ارائه بدی.

منم این‌جا باید از یه جمع تلاشگر و باصفا تشکر کنم: مؤلفای حرفه‌ای و کاردرستمون خانم‌ها صالح‌نژاد و نعمتی و آقای مازنی که از جون و دل مایه گذاشتن، بچه‌های واحد تألیفمون خانم آرانی و آقای سید سعید احمدپور و هم‌چنین از عزیزانمون تو واحد تولید که همه دست‌به‌دست هم دادن تا کتاب به بهترین شکل ممکن چاپ بشه.

پیش از آن که بالا رفتن از نردبان موفقیت را آغاز کنید، مطمئن شوید که نردبان را به ساختمان مناسبی تکیه داده‌اید. در هر مرحله‌ای از زندگی برای نیل به اهداف خود، نیاز به انگیزه، تلاش و پشتکار داریم. یکی از بزرگان جمله زیبایی دارد با این مضمون که انگیزه مانند آتشیه در درون خود فرد. اگر فرد دیگری بخواد این آتش رو درون شما روشن کنه، شانس کمی برای شعله‌ور کردن اون داره. افراد با انگیزه موقع مواجهه با مشکلات و شکست‌ها، توقف نمی‌کنن و اجازه نمی‌دن محدودیت‌ها و کمبودها مانع رسیدن اونا به اهدافشون بشه. پس شرط اولین قدم اینه که انگیزه کافی برای درس‌خوندن داشته باشین. یادگیری مداوم هم حداقل شرط لازم برای موفقیت در هر زمینه‌ایه. استمرار در مطالعه و یادگیری، مطالب رو ملکه ذهن شما می‌کنه و اضطراب و استرس شب‌های امتحان و کنکور رو از شما دور می‌کنه. البته می‌دونین که یادگیری (نه حفظ کردن مطالب) نیاز به تلاش و پشتکار مداوم داره.

امسال برای شما از نظر تحصیلی، سال سرنوشت‌سازیه. در انتظار نتیجه ۱۲ سال مدرسه رفتن، اومدن و آموختن و امتحان دادن هستین. اولین توصیه در زمینه کسب نتیجه خوب اینه که کتابای درسی‌تون رو کامل و با دقت بخونین و در کنارش از کتابای کمک‌درسی استفاده کنین، نه برعکس. ما هم سعی کردیم تو این کتاب نردبون موفقیت شما باشیم.

توصیه می‌کنم همه بخش‌های کتاب، یعنی درس‌نامه، تست و پاسخ رو بخونی و موقع رسیدن به هیچ بخشی گزینه skip رو انتخاب نکنی! درس‌نامه‌ها کامل و جامع نوشته شدن، یعنی هیچ مطلبی از کتاب درسی که قابلیت طرح سؤال داشته باشه، از قلم نیفتاده! باور نداری؟! پیدا کن، جایزه بگیر! هر جا مطلب کتاب درسی مبهم بوده، توضیح بیشتری برای فهم مطلب ارائه شده و گاه این توضیحات با زبون خودمونی گفته شده تا بهتر توی ذهنت بشینه! هر جا هم لازم بوده مثال‌هایی خارج از کتاب درسی (البته نه خیلی هم خارج)، ذکر شده تا به ابعاد گسترده‌تری از موضوع توجه کنی! کتاب درسی جدول و نمودار زیادی نداره، اما توی این کتاب تا دلت بخواد جدول و نمودار هست؛ چون هر چی مطالب رو با طبقه‌بندی بیشتری به ذهنت بسپاری، بهتر می‌تونی اونا رو به یاد بیاری! می‌دونید که تست‌های کنکور خیلی ترکیبی شده؛ بنابراین کلی **نکته ترکیبی** هم توی درس‌نامه‌ها آوردیم. از درس‌نامه که بگذریم، تست‌هایی توی این کتاب هست که با تست‌های کنکور مو نمی‌زنه! کاملاً شبیه‌سازی شده و هم‌جنس! واسه هر طیف از دانش‌آموزا هم تست وجود داره؛ از دانش‌آموزی که تصمیم داره فقط تست‌های ساده کنکور رو پاسخ بده تا دانش‌آموزی که به کم‌تر از پاسخ‌دادن صددرصدی به تست‌های جامعه‌شناسی کنکور راضی نمی‌شه! قسمت آخر تست‌های هر درس هم اختصاص داره به تست‌های ترکیبی و با علامت **MIX** مشخص کردیم. خیلی از تست‌ها هم دام و تله داره واسه این که از خلال اونا نکته‌های تست‌زنی جدیدی یاد بگیری، پس نمی‌گم بپا توی تله نیفتی، چون تا نیفتی، مطلب جدید یاد نمی‌گیری! این جاست که پاسخ‌های تشریحی می‌تونه کلی بهت کمک کنه! پاسخ‌های تشریحی رو نه فقط به چشم پاسخ، بلکه به چشم یه جمع‌بندی و مرور سریع هم نگاه کن و ازشون ساده نگذر! توی پاسخ‌هامون برای این که یک بار دیگه مطالب درس رو مرور کنید؛ **نکات** و **تله‌ها** رو ببینید و **استراتژی** و **تکنیک**‌های تست‌زنی رو یاد بگیرید، کلی باکس طراحی کردیم. پاسخ یکی دوتا درس

رو که بخونی و ببینی چه قدر کامله، متوجه منظورم می‌شی!

دیگه عرایض بنده تموم شد و می‌تونی از شنبه شروع کنی!

فهرست مطالب

۱۰ جامعه‌شناسی دهم

درس‌نامه	سؤال
درس اول: کنش‌های ما	۸
درس دوم: پدیده‌های اجتماعی	۱۰
درس سوم: جهان اجتماعی	۱۳
درس چهارم: اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی	۱۶
درس پنجم: جهان‌های اجتماعی	۱۹
درس ششم: پیامدهای جهان اجتماعی	۲۲
درس هفتم: ارزیابی جهان‌های اجتماعی	۲۶
درس هشتم: هویت	۲۹
درس نهم: بازتولید هویت اجتماعی	۳۲
درس دهم: تغییرات هویت اجتماعی	۳۵
درس یازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»	۳۷
درس دوازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل بیرونی»	۴۰
درس سیزدهم: هویت ایرانی (۱) «هویت فرهنگی ایرانی»	۴۳
درس چهاردهم: هویت ایرانی (۲) «درس آزاد»	—
درس پانزدهم: هویت ایرانی (۳) «هویت سیاسی ایران»	۴۵
درس شانزدهم: هویت ایرانی (۴) «هویت جمعیتی و ...»	۴۹

۱۱ جامعه‌شناسی یازدهم

درس‌نامه	سؤال
درس اول: جهان فرهنگی	۵۵
درس دوم: فرهنگ جهانی	۵۷
درس سوم: نمونه‌های فرهنگ جهانی (۱)	۶۰
درس چهارم: نمونه‌های فرهنگ جهانی (۲)	۶۳
درس پنجم: باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب	۶۶
درس ششم: چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب	۶۹
درس هفتم: جامعه جهانی	۷۲
درس هشتم: تحولات نظام جهانی	۷۵
درس نهم: جهان دوقطبی	۷۸

درس دهم: جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی	۸۲
درس یازدهم: بحران‌های اقتصادی و زیست‌محیطی	۸۴
درس دوازدهم: بحران‌های معرفتی و معنوی	۸۶
درس سیزدهم: سرآغاز بیداری اسلامی	۸۹
درس چهاردهم: انقلاب اسلامی ایران، نقطه عطف ...	۹۱
درس پانزدهم: افق بیداری اسلامی	۹۴

۱۲ جامعه‌شناسی دوازدهم

درس‌نامه	سؤال
درس اول: ذخیره دانشی	۱۰۰
درس دوم: علوم اجتماعی	۱۰۳
درس سوم: نظم اجتماعی	۱۰۷
درس چهارم: کنش اجتماعی	۱۱۱
درس پنجم: معنای زندگی	۱۱۵
درس ششم: قدرت اجتماعی	۱۱۹
درس هفتم: نابرابری اجتماعی	۱۲۶
درس هشتم: سیاست هویت	۱۳۳
درس نهم: پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام	۱۳۹
درس دهم: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام	۱۴۳

? پرسش‌ها

پرسش‌های چهارگزینه‌ای دهم	۱۴۹
پرسش‌های چهارگزینه‌ای یازدهم	۲۲۳
پرسش‌های چهارگزینه‌ای دوازدهم	۳۲۱
آزمون‌ها	۳۸۷
پاسخ‌نامه تشریحی	۴۰۱
پاسخ‌نامه کلیدی	۵۷۹

درس دهم: جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی

قرآن کریم دو نوع جامعه را توصیف می‌کند:

۱	جامعه‌ای که با از بین بردن هرگونه ستیز و نزاع (ناشی از خون، نژاد، طبقه، ملیت، جغرافیا و ...)، همهٔ بشر را بر مدار آرمانی حقیقی و اصیل جمع می‌کند. آیهٔ ۵۲ سورهٔ مؤمنون: «و همانا این است امت شما، یک امت واحد و منم پروردگار شما.»
۲	جامعه‌ای که به گروه‌ها و دسته‌های پراکنده و متخاصم تجزیه می‌شود؛ امکانات گروهی آن پراکنده می‌شود و ظرفیت‌ها و نیروهای آن نابود می‌گردد. آیهٔ ۴ سورهٔ قصص: «همانا فرعون روی زمین برتری جویی کرد و اهالی‌اش را گروه‌گروه گردانید و گروهی را به ضعف و ناتوانی کشاند.»

توی درس قبل دربارهٔ دو پالاش (فقر و غنا / شرق و غرب) حرف زدیم و توی این درس قراره از یه سری پالاش‌ها و ستیزه‌های جهانی دیگه حرف بزنیم؛ یعنی در این درس از جنگ‌ها و تقابل‌هایی سخن می‌گوییم که بسیاری از ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و نیروهای بشری را به هدر می‌دهند.

جنگ، یک پدیدهٔ اجتماعی است و جامعهٔ بشری در طول تاریخ شاهد جنگ‌های بسیاری بوده است.

♦ جنگ‌های گذشتهٔ تاریخ، دو ویژگی عمده داشته‌اند: ۱) امپراتوری‌های بزرگ، اغلب مرزهای خود را با پیروزی در جنگ تعیین می‌کردند. ۲) برخی از جنگ‌ها منشأ دینی و مذهبی داشتند یا ظاهراً توجیه دینی می‌شدند.

♦ جنگ‌های معاصر از جنبه‌های مختلف با جنگ‌های گذشته تفاوت دارند.

جنگ‌های جهانی

نظریات آگوست کنت دربارهٔ جنگ به عنوان مقدمه بنزاید ببینیم آگوست کنت دربارهٔ جنگ و علت اون چی افاشات کرده؛ آگوست کنت (جامعه‌شناس فرانسوی) معتقد بود:

در گذشته، فاتحان با غنائیم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند.	با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.
🎯 نتیجه: بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشری رخت برمی‌بندد.	

از دیدگاه آگوست کنت، جنگ در فرهنگ و جامعهٔ جدید غربی، امری ذاتی نیست؛ بلکه امری عارضی و تحمیلی است. وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمهٔ اول قرن بیستم، خطاب‌بودن نظریهٔ آگوست کنت را نشان داد؛ یعنی آگوست کنت می‌گفت علت جنگ، به دست آوردن ثروت و کشورها واسه کسب ثروت بیشتر با هم می‌پنگن و هالاکه انقلاب صنعتی شده و کشورهای اروپایی دارن از راه صنعت، پول درمیان درگه دلیلی نداره با هم بیگنن پس دیگه پنگی هم در جهان رخ نمی‌ده! اها زهی خیال باطل! پنگ‌های جهانی اول و دوم نشون دارن آگوست کنت داشته اشتباه می‌کرده!

جنگ‌های جهانی اول و دوم

الف) شدت جنگ‌ها: جنگ‌های جهانی اول و دوم، بزرگ‌ترین جنگ‌های تاریخ بشریت هستند که کشته‌های آن‌ها را تا صد میلیون نفر برآورد کرده‌اند.

← در جنگ جهانی اول	برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد.
← در جنگ جهانی دوم	برای نخستین بار از بمب اتم استفاده شد.



گنبد گنباکو مشهور به گنبد بمب اتمی از معدود بناهای به جا مانده پس از بمباران اتمی شهر هیروشیما است. بمباران اتمی این شهر در جنگ جهانی دوم به دستور آمریکا انجام شد که بر اثر آن هزاران ژاپنی در روز انتحار و روزها و سال‌های پس از آن جان باختند. ژاپنی‌ها در مراسم یادبود قربانیان قاجعهٔ هیروشیما که هر ساله در مقابل این ساختمان برگزار می‌شود، با رهاکردن کبوترها، آرزوی صلح می‌کنند.

ب) علت جنگ‌ها: از مهم‌ترین عوامل وقوع جنگ‌های جهانی اول و دوم، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود.

یادته آگوست کنت می‌گفت علت جنگ، به دست آوردن ثروت و هالاکه کشورهای اروپایی با صنعت پولدارشن دیگه پنگ نمی‌شه؛ اها دیدیم که شد! پنگ‌های جهانی رو می‌گم دیگه! آگوست کنت هواسش به یه چیز نبود و اون این‌که کالاهای صنعتی بازار مصرف می‌فوان! اروپایی‌ها که نمی‌تونن هی کالا تولید کنن بزارن توی انبار! باید بتونن اونارو بفروش و به پول تبدیل کنن! این بود که برقلا ف پیش‌بینی آگوست کنت، بازم پنگ رخ داد، اها این بار برای ته‌ما ب بازار فروش کالاهای صنعتی و البته دسترسی به نیروی کار ارزون برای کار توی کارفونه‌ها!

پ) خاستگاه فکری و فرهنگی جنگ‌ها: ۱) هیچ‌یک از دو جنگ جهانی اول و دوم، منشأ دینی نداشتند و ظاهر مذهبی و دینی نیز به خود نگرفتند.

📌 نکته ترکیبی: آگه یادته باشه توی درس ۵ گفتیم که انسان مدرن، فواسته‌های دنیوی و این‌پهوانی فودش رو بدون این‌که نیازی به توبیه الهی و آسمانی داشته باشه، به رسمیت می‌شناسه و به فواسته‌هاش، ظاهر و پوشش دینی و مذهبی نمی‌ده! پنگ‌های جهانی رو هم همین آدم‌های مدرن راه انداختن دیگه! واسه همین این پنگ‌ها ظاهر مذهبی نداشتن!

۲) طرف‌های درگیر در این دو جنگ، در قالب اندیشه‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی، رفتار خود را توجیه می‌کردند.

۳) هر دو جنگ ریشه در فرهنگ غرب داشتند.

ت) گستره جغرافیایی جنگ‌ها: هر دو جنگ جهانی با درگیری کشورهای اروپایی آغاز شدند، اما در ادامه به کشورهای اروپایی و غربی محدود نشدند، بلکه همه جهان را درگیر خود ساختند. حتی بعد از خاتمه جنگ جهانی دوم نیز صلحی پایدار، برقرار نشد.



تندیس کودکان قربانی جنگ جهانی دوم در شهر پراگ، پایتخت جمهوری چک



جنگ جهانی دوم به مرزها محدود نماند، به درون شهرها کشیده شد و غیرنظامیان، زنان و کودکان را نیز درگیر جنگ ساخت.

ث) جنگ سرد: پس از جنگ جهانی دوم، دو بلوک شرق و غرب هر یک، بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قرار دادند:

جنگ سرد	بین بلوک شرق و بلوک غرب
جنگ گرم	بین مناطق پیرامونی بلوک‌های شرق و غرب

تازمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی

🎯 **نتیجه:** جنگ‌های فوق (سرد و گرم) به اقتصاد کشورهای صنعتی یعنی اقتصاد وابسته به تسلیحات نظامی رونق بخشید.



تصمیم شوروی مبنی بر استقرار موشک‌های میان‌برد در کوبا



بحران موشکی کوبا که جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم پیش برد؛ حضور هم‌زمان ناوهای شوروی و آمریکا در آب‌های کوبا



جنگ ویتنام که چهل و نهمین جنگ قرن بیستم نام گرفت، زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود. در جنگ ویتنام و جنگ کره، نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر صف‌آرایی کردند.



نظریه جنگ تمدن‌ها نظریه پردازان غربی پس از فروپاشی بلوک شرق، طرف دیگری را برای جنگ جست‌وجو می‌کنند و جنگ را از کشورهای غربی (جنگ میان بلوک شرق و غرب) به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کرده‌اند که در دوران استعمار، تحت سلطه جهان غرب قرار گرفته بودند. نظریه جنگ تمدن‌های هانتینگتون، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد. ساموئل هانتینگتون:

❶ از آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند. ❷ عقیده دارد که در این مرحله، رقابت و درگیری بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ (نه بین دولت - ملت‌ها) به وقوع می‌پیوندد و در این میان، فرهنگ اسلامی، بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است. کشورهای غربی با همین بهونه مسلمانان و فقیر و سرکوب می‌کنن دیگه!

شمال و جنوب

برخی مفاهیم طبیعی و جغرافیایی (مانند شمال و جنوب یا شرق و غرب) معنای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی پیدا کرده‌اند. یاده توی درس قبل از پالش شرق و غرب صحبت کردیم؛ اون‌ها شرق و غرب معنای سیاسی داشتن و منظور واقعی‌مون شرق و غرب جغرافیایی نبود، بلکه داشتیم از تقابل اندیشه‌های لیبرالیسم و سوسیالیسم حرف می‌زدیم! این‌ها هم منظورمون از شمال و جنوب، واقعاً و دقیقاً همون شمال و جنوب جغرافیایی نیست، بلکه می‌فوام از تفاوت اقتصادی میون کشورهای جهان صحبت کنیم!

از آن‌جا که اغلب کشورهای صنعتی و ثروتمند جهان در نیم کره شمالی زمین و بیشتر کشورهای فقیر جهان در نیم کره جنوبی زمین قرار دارند، از تقابل کشورهای فقیر و غنی به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند.

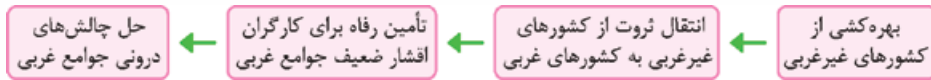
مفاهیم شمال و جنوب، عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم به کار برده شد، زیرا برخی اندیشمندان عقیده داشتند که چالش شرق و غرب (یعنی پالش میون نظام سرمایه‌داری و جوامع سوسیالیست یا همون پالش پپ و راست)، چالش اصلی نیست، بلکه چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر (یعنی همون پالش شمال و جنوب) است. اصطلاحات سیاسی مشابه دیگری نیز برای اشاره به چالش شمال و جنوب وجود دارد؛ مانند:

جهان اول، دوم و سوم	جهان اول: کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب جهان دوم: کشورهایی که در کانون بلوک شرق قرار داشتند. جهان سوم: کشورهای دیگری که خارج از دو بلوک شرق و غرب اما تحت نفوذ آن‌ها قرار داشتند.
کشورهای توسعه‌یافته و عقب‌مانده	کشورهای توسعه‌یافته: کشورهای صنعتی و ثروتمند کشورهای عقب‌مانده (توسعه‌نیافته یا در حال توسعه): کشورهای غیرصنعتی آن‌گاه که با کشورهای صنعتی و ثروتمند مقایسه می‌شوند.
کشورهای مرکز و پیرامون	توی درس‌های قبل فوندیم که کشورهای مرکز کم‌کم‌ها هستن و کشورهای پیرامونی کم‌کم یکی‌ها! یعنی باز م‌بگم!!
جوامع استعمارگر و استعمارزده	جوامع استعمارگر: همون‌هایی که استعمار می‌کنن! جوامع استعمارزده: همون‌هایی که استعمار می‌شن! فدایش توضیح از این واضح تر می‌فوی!!

با هوان اول و دوم و سوم کاری نداریم چون توی درس قبل به اندازه کافی درباره بلوک‌های شرق و غرب خونديم! فلذا در ادامه فقط می‌پردازیم به سه دسته‌بندی دیگه!

(الف) نظریه توسعه‌یافتگی اصطلاح کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه (عقب‌مانده) به این نکته اشاره دارد که کشورهای توسعه‌یافته، الگوی کشورهای دیگر هستند و سایر کشورها باید مسیر آن‌ها را ادامه دهند.

(ب) نظریه مرکز و پیرامون اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد. این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که عقیده دارند، کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند. براساس این نظریه، جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیر غربی حل می‌کنند و به این ترتیب، با ثروتی که از کشورهای پیرامونی به دست می‌آورند، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند. نمودارشان هم این‌طوری می‌شه:



نکته: جوامع غربی با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می‌کنند.

(پ) نظریه استعمار اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند، بلکه به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند. استعمار نو و فرانو رو که فراموش نکردی؟! از نظر کسانی که این اصطلاح را به کار می‌برند، مشکل کشورهای فقیر فقط ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست، بلکه مشکل اصلی آن‌ها، خودباختگی فرهنگی است.

مثال: قاره آفریقا از منابع و معادن ارزشمندی مانند نفت، الماس، طلا، اورانیوم، آهن، مس و نقره برخوردار است، اما در نتیجه استعمار، فقیرترین قاره مسکونی دنیاست.

- چند نکته:**
۱. تقابل شمال و جنوب، تقابلی جهانی است که اگر فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی نیز بار دیگر فعال خواهند شد. (مثل چالش فقر و غنا یا جنبش‌های کارگری و ...)
 ۲. چالش شمال و جنوب، چالشی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی به شمار می‌رود. هم‌چنین این چالش، از نوع فرامنطقه‌ای (جهانی)، مستمر و کلان است. (این رو از فودمون گفتیم‌ها! از هیچ‌بندی مطالب همین درس بهوش رسیدیم!)

درس یازدهم: بحران‌های اقتصادی و زیست‌محیطی

توی دو درس قبلی با بعضی از چالش‌های هوانی که تحت تأثیر فرهنگ غرب شکل گرفتن، آشنا شدیم و توی این درس هم قراره اول با مفهوم «بحران» آشنا بشیم و بعدش از دو نوع بحران، یعنی اقتصادی و زیست‌محیطی صحبت کنیم! یادداشت‌هاش که بحران‌ها در واقع همون چالش‌ها هستن، اما به یه زبون دیگه!

حالا حکایت زیر رو دقیق بفون تا بگم ربطش به جامعه‌شناسی و این درس چه؟

«گویند مولانا قطب‌الدین در راهی می‌رفت، شخصی از بامی افتاد و بر گردن مولانا آمد چنان که مهره گردن او قصوری (شکستگی‌ای) یافت و چند روز بدن سبب صاحب بستر گشت (بستری شد). جمعی از اکابر وقت، به عیادت او آمدند و گفتند: چه حال است؟ گفت: حال از این بدتر چه باشد که دیگری از بام بیفتد و گردن من بشکند؟!»

فب رسیدیم به ربط این حکایت با مطالب این درس! یادته توی درس اول جامعه‌شناسی دهم از کنش انسانی و پیامدهای اون صحبت کردیم؟! اون‌ها گفتیم که پیامدهای کنش انسان گاهی ارادی هستن و گاهی غیرارادی و این پیامدها گاهی فقط ناظر به همون فرد کنشگر هستن و گاهی هم افراد دیگه‌ای رو که اصلاً و ابداً توی اون کنش دخیل نبودن، درگیر می‌کنه! درست مثل مولانا قطب‌الدین حکایت بالا که در اثر افتادن یکی دیگه از روی بام، بستری و فونه نشین شده! ادامه این ربط رو هم در پایین بفون!

اغلب پیامدهای کنش‌های افراد و جوامع (چه خوب و چه بد)، صرفاً متوجه خودشان نیست؛ یعنی امروزه بسیاری از بحران‌ها در مناطق خاصی پدید می‌آیند، اما به سایر نقاط جهان گسترش می‌یابند.

کشورها در ایجاد بحران‌ها، سهم یکسانی ندارند، اما همه آن‌ها از پیامدهای نامطلوب این بحران‌ها متأثر می‌شوند. البته میزان این اثرپذیری از کشوری به کشور دیگه فرق می‌کنه!

بحران چگونه ایجاد می‌شود؟

اول باید بدونیم «نظام» چه تا بعد بفهمیم این نظام چه‌طوری به هم می‌فوره و «بحران» چه‌طوری ایجاد می‌شه!

به پدیده‌هایی مانند منظومه شمسی، رایانه، بدن انسان، جامعه و ... که هر کدام از اجزا و عناصر متعددی ساخته شده‌اند، «نظام» می‌گویند.

از آن‌جا که هر نظام، مجموعه‌ای منظمی از اجزای به هم پیوسته است که این اجزا برای رسیدن به هدفی مشترک با یکدیگر در تعامل و ارتباط هستند، هر نظامی در حالت طبیعی از «تعادل» برخوردار است.

«بحران» هنگامی ایجاد می‌شود که برخی تغییرات درونی و بیرونی، تعادل کل نظام را بر هم بزنند.

مثال: بدن انسان همواره در معرض عوامل بیماری‌زا قرار دارد و بیمار می‌شود، اما زمانی که بیماری قابل کنترل نباشد و بدن را از وضعیت طبیعی خارج نماید، بحران پدید می‌آید.

نظام جهانی نیز دچار بحران‌هایی می‌شود و در واقع بحران‌ها، همان چالش‌ها با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر هستند.

مثال: بحران اقتصادی و بحران زیست‌محیطی از جمله بحران‌های نظام جهانی به شمار می‌روند.

درس دهم: جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی

۸۵۶- در کدام گزینه نسبت و رابطه‌ی درست‌ی میان عبارت‌ها وجود ندارد؟

- (۱) از نظر آگوست کنت، با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. ← بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشری رخت برمی‌بندد.
- (۲) پیش از فروپاشی بلوک شرق ← نظریه‌پردازان غربی، جنگ را از کشورهای غربی به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کردند که در دوران استعمار تحت سلطه و اقتدار جهان غرب قرار گرفته بودند.
- (۳) از نظر قرآن، جامعه‌ای که هرگونه ستیزه و نزاع ناشی از خون، نژاد، طبقه، ملیت، جغرافیا و ... را از بین می‌برد. ← همه‌ی بشر را بر مدار آرمانی حقیقی و اصیل جمع می‌کند.
- (۴) از نظر قرآن، جامعه‌ای که به گروه‌ها و دسته‌های پراکنده و متخاصم تجزیه می‌شود. ← امکانات گروهی آن پراکنده می‌شود و ظرفیت‌ها و نیروهای آن نابود می‌گردد.

۸۵۷- به ترتیب، کدام عبارت در مورد «تفاوت میان جنگ‌های گذشته و دو جنگ جهانی اول و دوم»، «اشتراک دیدگاه آگوست کنت و هانتینگتون» و «یکی از مهم‌ترین عوامل وقوع دو جنگ جهانی اول و دوم» درست است؟

- (۱) امپراتوری‌های بزرگ، اغلب مرزهای خود را با پیروزی در جنگ تعیین می‌کردند. - نظریه اقتصادی - نیاز کشورهای اروپایی به بازارهای مصرف
 - (۲) دو جنگ جهانی اول و دوم رویکردی ناسیونالیستی و لیبرالیستی داشتند. - دیدگاه سیاسی - عوامل فرهنگی و تمدنی
 - (۳) در گذشته، برخی از جنگ‌ها منشأ دینی و مذهبی داشتند. - پدیده جنگ - رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری
 - (۴) دو جنگ جهانی اول و دوم منشأ دینی و ظاهر مذهبی نداشتند. - اقتصاد لیبرالی - اقتصاد وابسته به تسلیحات نظامی کشورهای اروپایی
- ۸۵۸- به ترتیب، در ارتباط با دو جنگ جهانی اول و دوم، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.
- «طرف‌های درگیر در چه قالبی رفتار خود را توجیه می‌کردند؟»، «این دو جنگ خطاب‌بودن چه نظریه‌ای را نشان دادند؟» و «با درگیری چه کشورهایی آغاز شدند؟»

- (۱) اندیشه‌های مذهبی، سوسیالیستی و لیبرالیستی - کشورهای اروپای شرقی و اروپای غربی
 - (۲) اندیشه‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی - نظریه جنگ آگوست کنت - کشورهای اروپایی
 - (۳) اندیشه‌های مارکسیستی، کمونیستی و سوسیالیستی - نظریه جنگ تمدن‌های هانتینگتون - بلوک شرق و غرب
 - (۴) اندیشه‌های لیبرالیستی، مارکسیستی و ناسیونالیستی - نظریه انقلابی مارکس - شوروی، چین و اروپای شرقی
- ۸۵۹- کدام یک از گزینه‌های زیر در ارتباط با «نظر آگوست کنت در مورد جنگ و کسب ثروت در گذشته یا در جامعه جدید غربی» درست نیست، اما در رابطه با «دیدگاه کسانی که اصطلاح مرکز و پیرامون را به کار می‌برند»، درست است؟

- (۱) فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند. - این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند کشورهای مرکزی به سبب نوع عملکرد کشورهای پیرامونی، در موضع ضعف و فقر قرار می‌گیرند.
- (۲) با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. - براساس این نظر، جوامع غیرغربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی اقتصادی کشورهای غربی حل می‌کنند.
- (۳) بعد از انقلاب فرانسه، جنگ از زندگی بشری رخت برمی‌بندد. - مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست، بلکه خودباختگی فرهنگی آن‌هاست.
- (۴) وقوع جنگ در جوامع جدید غربی، امری ذاتی و ریشه‌ای است. - براساس این نظریه، جوامع غربی، مشکلات حادث درونی خود را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند.

۸۶۰- عبارت‌های کدام گزینه، به ترتیب در مورد وقایع و رویدادهای بعد از جنگ جهانی دوم درست نیست، اما در مورد تقابل شمال و جنوب درست است؟

- (۱) بعد از جنگ جهانی دوم، صلحی پایدار برقرار شد. - در صورتی که تقابل شمال و جنوب فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی، دیگر بار فعال می‌شود.
- (۲) نظریه‌پردازان غربی پس از جنگ جهانی دوم، جنگ را از کشورهای غربی به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کرده‌اند که در دوران استعمار، تحت سلطه جهان غرب قرار گرفتند. - از تقابل بلوک غرب و بلوک شرق به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند.
- (۳) پس از جنگ جهانی دوم، بلوک شرق و غرب، هر یک بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قرار دادند. - مفاهیم شمال و جنوب عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم به کار گرفته شد.
- (۴) پس از جنگ جهانی دوم، جنگ سرد بین دو بلوک غرب و شرق به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو ادامه یافت. - دو اصطلاح شمال و جنوب را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای فقیر و غنی را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند.

۸۶۱- به ترتیب، عبارت درست در ارتباط با «جنگ‌های جهانی اول و دوم» و «نظریه جنگ هانتینگتون» کدام است؟

- (۱) این دو جنگ ریشه در فرهنگ غرب نداشت. - عملیات نظامی قدرت‌های غیرغربی را در قبال مقاومت‌های کشورهای غربی توجیه می‌کرد.
- (۲) هیچ کدام از جنگ‌ها منشأ دینی نداشتند، ولی ظاهر مذهبی به خود گرفتند. - از نظر هانتینگتون منشأ اصلی درگیری‌ها در جهان، عامل فرهنگی است.
- (۳) طرف‌های درگیر در هر دو جنگ در قالب ایدئولوژی‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی، رفتار خود را توجیه می‌کردند. - طبق این نظریه، فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است.
- (۴) این دو جنگ به کشورهای اروپایی و غربی محدود شد. - هانتینگتون از آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر با عنوان جنگ ادیان یاد می‌کند.

۸۶۲- عبارات‌های نادرست در مورد «جنگ جهانی اول و دوم و چالش‌های دوران جنگ سرد» در کدام گزینه آمده است؟

(۱) از مهم‌ترین عوامل وقوع این دو جنگ، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود و این دو جنگ، بزرگ‌ترین جنگ‌های تاریخ بشریت‌اند. - بمباران اتمی شهر هیروشیما در جنگ جهانی دوم به دستور آمریکا انجام شد که بر اثر آن هزاران ژاپنی در روز انفجار و روزها و ماه‌ها و سال‌های پس از آن جان باختند. (۲) این دو جنگ ریشه در فرهنگ غرب داشت و با درگیری کشورهای اروپایی آغاز شد. کشته‌های این دو جنگ، صد میلیون نفر بود. - تصمیم شوروی مبنی بر استقرار موشک‌های میان‌برد در کوبا و حضور هم‌زمان ناوهای شوروی و آمریکا در آب‌های کوبا، منجر به بحران موشکی کوبا شد که جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم پیش برد.

(۳) هیچ‌یک از این دو جنگ منشأ دینی نداشت و ظاهر مذهبی و دینی نیز به خود نگرفت. طرف‌های درگیر در این دو جنگ، در قالب ایدئولوژی‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی رفتار خود را توجیه می‌کردند. - جنگ ویتنام، جهمی‌ترین جنگ قرن بیستم نام گرفت. این جنگ زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود. در این دو جنگ، نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر صف‌آرایی کردند.

(۴) جنگ جهانی اول به کشورهای اروپایی محدود شد، ولی جنگ جهانی دوم همه جهان را درگیر ساخت. جنگ جهانی دوم به مرزها محدود نماند، به درون شهرها کشیده شد و غیرنظامیان، زنان و کودکان را نیز درگیر جنگ ساخت. - تا پایان جنگ جهانی دوم، جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب، به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو ادامه یافت و به اقتصاد کشورهای صنعتی که وابسته به تسلیحات نظامی بود، رونق بخشید.

۸۶۳- در بین عبارات‌های زیر، کدام موارد نادرست است؟

- الف) منظور از جهان دوم، کشورهایی است که تحت نفوذ دو بلوک غرب و شرق بوده‌اند.
ب) از نظر هانتینگتون، در جهان معاصر، دولت - ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌المللی هستند.
پ) بحران موشکی کوبا، مصداقی از جنگ سرد میان دو بلوک شرق و غرب است.
ت) بمباران اتمی شهر هیروشیما در جنگ جهانی اول به دستور آمریکا انجام شد.
ث) کسانی که اصطلاح مرکز و پیرامون را به کار می‌بردند، منتقد کشورهای صنعتی جهان هستند.
- (۱) ت - ب - الف (۲) ث - ت - پ (۳) ب - پ - الف (۴) ث - ب - ت

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۸۶۴- عبارات کدام گزینه درباره «جنگ‌های جهانی» درست است؟

(۱) جنگ جهانی دوم به مرزها محدود نماند، به درون شهرها کشیده شد و غیرنظامیان، زنان و کودکان را نیز درگیر جنگ ساخت. - پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی جنگ سرد بین بلوک شرق و غرب و جنگ گرم بین مناطق پیرامونی آن‌ها ادامه یافت. - نظریه پردازان غربی بعد از فروپاشی بلوک غرب، جنگ را از کشورهای غربی به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کردند که تحت سلطه غرب قرار داشتند.
(۲) در جنگ جهانی اول برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد. - از مهم‌ترین عوامل وقوع جنگ‌های جهانی، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود. - جنگ ویتنام که پس از جنگ کره آغاز شد، نمونه‌ای از جنگ گرم بین مناطق پیرامونی است.

(۳) وقوع دو جنگ جهانی در نیمه اول قرن نوزدهم خطاب‌بودن نظریه کنت درباره جنگ در جوامع غربی را نشان داد. - جنگ‌های جهانی منشأ دینی نداشتند، اما با درگیر شدن کشورهای غیرغربی در جنگ، ظاهر دینی به خود گرفتند. - طرف‌های درگیر این دو جنگ در قالب اندیشه‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی رفتار خود را توجیه می‌کردند.

(۴) جنگ‌های جهانی به کشورهای اروپایی و غربی محدود نشدند، بلکه همه جهان را درگیر خود ساختند. - وقوع جنگ سرد بین مناطق پیرامونی بلوک شرق و غرب، به اقتصاد کشورهای صنعتی که وابسته به تسلیحات نظامی بود رونق بخشید. - پس از جنگ جهانی دوم صحنه پایدار برقرار شد و بلوک شرق و غرب هر یک بخشی از جهان را تحت نفوذ خود قرار دادند.

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۸۶۵- به ترتیب، هر یک از اصطلاحات و مفاهیم سیاسی زیر، به کدام قسمت جدول مربوط است؟

اصطلاحات سیاسی	مفاهیم
استعمارگر و استعمارزده	«الف»
«پ»	انتقال مشکلات حاد درونی کشورهای غربی به بیرون از مرزها
جهان اول، دوم و سوم	«ب»

- جداسازی کشورهای بلوک شرق و غرب
- توجه به خودباختگی جوامع غیرغربی
- نقش مرکزی کشورهای صنعتی و ثروتمند

- (۱) ب - الف - پ
(۲) الف - ب - پ
(۳) ب - پ - الف
(۴) الف - ب - پ

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

۸۶۶- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب بیانگر کدام اصطلاح یا نظریه در نام‌گذاری تقابل کشورهای غنی و فقیر است؟

- کشورهای غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند.
- چالش و نزاع، علاوه بر ابعاد اقتصادی، به ابعاد فرهنگی نیز مربوط است.
- کشورهای پیشرفته، الگوی سایر کشورها هستند و سایر کشورها باید مسیر آن‌ها را تداوم بخشند.

- (۱) توسعه‌یافته و در حال توسعه - استعمارگر و استعمارزده - جهان اول، دوم و سوم
(۲) استعمارگر و استعمارزده - توسعه‌یافته و عقب‌مانده - مرکز و پیرامون
(۳) شمال و جنوب - جهان اول، دوم و سوم - استعمارگر و استعمارزده
(۴) مرکز و پیرامون - استعمارگر و استعمارزده - توسعه‌یافته و در حال توسعه

۸۶۷- به ترتیب، هر کدام از این موارد با کدام مفاهیم ارتباط دارند؟ «توجیه عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت کشورهای غیرغربی - خطابودن نظریهٔ اگوست کنت در مورد وقوع جنگ در فرهنگ جدید غرب - انتقال جنگ از کشورهای غربی به فرهنگ‌هایی که در دوران استعمار تحت سلطهٔ جهان غرب بودند. - فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب»

- (۱) جنگ سرد - جنگ‌های جهانی اول و دوم - نظریهٔ جنگ تمدن‌ها - پوشش دینی و مذهبی جنگ‌ها
- (۲) نظریهٔ جنگ تمدن‌ها - جنگ‌های جهانی اول و دوم - پس از فروپاشی بلوک شرق - نظریهٔ هانتینگتون
- (۳) جنگ‌های جهانی اول و دوم - پوشش دینی و مذهبی جنگ‌ها - نظریهٔ جنگ تمدن‌ها - نظریهٔ هانتینگتون
- (۴) نظریهٔ هانتینگتون - جنگ سرد - شکاف میان حوزه‌های تمدنی - پوشش دینی و مذهبی جنگ‌ها

۸۶۸- منظور از کشورهای جهان اول، جهان دوم و جهان سوم به ترتیب، کدام کشورها هستند؟

- (۱) کشورهای کانون بلوک شرق - کشورهای سرمایه‌داری - کشورهای تحت نفوذ بلوک شرق و غرب
- (۲) کشورهای کانون بلوک شرق - کشورهای تحت نفوذ بلوک شرق و غرب - کشورهای سرمایه‌داری
- (۳) کشورهای بلوک غرب - کشورهای تحت نفوذ بلوک شرق و غرب - کشورهای خارج از بلوک شرق و غرب
- (۴) کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب - کشورهای کانون بلوک شرق - کشورهای خارج از دو بلوک، ولی تحت نفوذ آن‌ها

۸۶۹- براساس نظریهٔ مرکز - پیرامون، جوامع غربی چالش‌های درونی خود را از طریق حل می‌کنند. آن‌ها با و، انتقال ثروت را از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز تسهیل می‌کنند.

- (۱) بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی - سرمایه‌گذاری‌های مشترک - معاهدات بین‌المللی
 - (۲) سرمایه‌گذاری‌های مشترک - استثمار کشورهای غیرغربی - سازمان‌های بین‌المللی
 - (۳) سازمان‌های بین‌المللی - ضعیف نگه‌داشتن کشورهای غیرغربی - تقویت ساختارهای اقتصادی و سیاسی خود
 - (۴) بهره‌کشی از جوامع غیرغربی - تشکیل شرکت‌های چندملیتی - سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی دقیق
- ۸۷۰- تقابل شمال و جنوب، تقابلی است و در صورتی که چالش‌های مربوط به آن فعال شوند،

- (۱) جهانی - بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غیرغربی دیگر بار فعال خواهند شد.
- (۲) منطقه‌ای - اتحاد و همبستگی کشورهای غیرغربی را از بین می‌برند.
- (۳) جهانی - بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی دیگر بار فعال خواهند شد.
- (۴) منطقه‌ای - باعث خودباختگی فرهنگی و الگوپذیری مقلدان کشورهای فقیر از کشورهای صنعتی می‌شوند.

۸۷۱- به ترتیب، مصادیق «الف»، «ب» و «پ» کدام‌اند؟

افراد و جریان‌ها	دیدگاه‌ها و عملکردها
«پ»	چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌شود.
اگوست کنت	«الف»
«ب»	توجیه عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی

- (۱) منشأ اصلی درگیری‌ها در جهان امروز، عامل فرهنگی است. - هانتینگتون - کسانی که از تقابل کشورهای فقیر و غنی به عنوان تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند.
- (۲) با رشد علوم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. - هانتینگتون - کسانی که اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را به کار می‌برند.
- (۳) از آخرین مرحلهٔ درگیری‌ها در جهان معاصر با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند. - مارکس - کسانی که اصطلاح مرکز و پیرامون را به کار می‌برند.

(۴) جنگ در فرهنگ و جامعهٔ جدید غربی، امری ذاتی نیست، بلکه امری عارضی و تحمیلی است. - اگوست کنت - کسانی که اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را به کار می‌برند.

۸۷۲- به ترتیب، دیدگاه کسانی که اصطلاحات «کشورهای توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته»، «مرکز و پیرامون» و «استعمارگر و استعمارزده» را به کار می‌برند، کدام است؟

- (۱) چالش بلوک شرق و غرب چالش اصلی نیست؛ بلکه چالش اصلی، بین کشورهای غنی و فقیر است. - کشورهای مرکز، الگوی کشورهای دیگرند و کشورهای پیرامون باید مسیر کشورهای مرکز را ادامه دهند. - تقابل میان استعمارگران و مستعمرات اگر فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی فعال خواهند شد.
- (۲) مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست، بلکه خودباختگی فرهنگی است. - جوامع غربی با ثروتی که از کشورهای پیرامونی به دست می‌آورند، رفاه عمومی را برای کارگران و اقشار ضعیف جوامع غربی تأمین می‌کنند. - جوامع استعماری با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت را از کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر تسهیل می‌کنند.
- (۳) مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست؛ بلکه خودباختگی فرهنگی و الگوپذیری مقلدان آن‌هاست. - چالش بلوک شرق و غرب، چالش اصلی نیست، بلکه چالش اصلی، چالش بین کشورهای مرکز و پیرامون است. - مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست؛ بلکه الگوپذیری مقلدان آن‌ها از جوامع غربی است.
- (۴) کشورهای توسعه‌یافته، الگوی کشورهای دیگرند و سایر کشورها باید مسیر کشورهای توسعه‌یافته را ادامه دهند. - جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند. - مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست، بلکه خودباختگی فرهنگی آن‌هاست.

۸۷۳- به ترتیب، کدام یک در رابطه با «جنگ‌های جهانی» صحیح است و در مورد اصطلاح «استعمارگر و استعمارزده» غلط می‌باشد؟ (آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز)

- (۱) از عوامل مهم این دو جنگ، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود. - مشکل کشورهای فقیر، فقط ضعف اقتصادی آن‌ها نیست، بلکه خودباختگی فرهنگی آن‌هاست.
- (۲) وقوع جنگ‌های جهانی، عارضی بودن جنگ در جامعه جدید غربی را تأیید کرد. - در صورت فعال شدن دوباره این چالش، بسیاری از چالش‌های درونی غرب دوباره از سر گرفته می‌شوند.
- (۳) برخلاف جنگ‌های گذشته، این دو جنگ هیچ‌گونه توجیه و ظاهر مذهبی به خود نگرفت. - کشورهای استعمارگر، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از مستعمره‌های خود حل می‌کنند.
- (۴) در زمان جنگ جهانی دوم، جنگ سرد میان بلوک شرق و غرب و جنگ گرم در مناطق پیرامونی رونق گرفت. - چالش اصلی بین بلوک شرق و غرب نیست، بلکه بین کشورهای فقیر و غنی است.

۸۷۴- به ترتیب، در رابطه با ویژگی‌های «جنگ جهانی اول و دوم» و «نظریهٔ اگوست کنت یا نظریهٔ هانتینگتون» کدام گزینه درست نیست؟

- (۱) جنگ جهانی اول به مرزهای کشورهای درگیر جنگ محدود نشد، بلکه به درون شهرها کشیده شد. - نظریهٔ اگوست کنت، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی را در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی توجیه می‌کرد.
 - (۲) طرف‌های درگیر در این دو جنگ، در قالب اندیشه‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی، رفتار خود را توجیه می‌کردند. - اگوست کنت، جامعه‌شناس فرانسوی معتقد بود فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند، ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.
 - (۳) هیچ‌یک از این دو جنگ منشأ دینی نداشت و ظاهر مذهبی و دینی نیز به خود نگرفت. - از دیدگاه اگوست کنت، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست، بلکه امری عارضی و تحمیلی است.
 - (۴) در جنگ جهانی اول، برای اولین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم، برای نخستین بار از بمب اتم استفاده شد. - هانتینگتون از آخرین مرحلهٔ درگیری‌ها در جهان معاصر با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند.
- ۸۷۵- عبارت‌های زیر را به ترتیب، از حیث درست و غلط بودن مشخص نمایید.

- جنگ جهانی دوم برخلاف جنگ جهانی اول به مرزهای کشورهای درگیر جنگ محدود نشد، بلکه به درون شهرها کشیده شد و غیرنظامیان، زنان و کودکان را بیش از پیش درگیر جنگ ساخت.
- بعد از جنگ جهانی دوم صلحی پایدار برقرار نگردید. بلوک شرق و غرب هر یک بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قرار دادند و تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد بین این دو بلوک، به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو ادامه یافت.
- مفاهیم شمال و جنوب، عمدتاً بعد از جنگ جهانی اول به کار برده شد؛ زیرا برخی از اندیشمندان معتقد بودند که چالش بلوک شرق و غرب چالش اصلی نیست؛ بلکه چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر است.
- اصطلاح مرکز و پیرامون را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی نیز توجه دارند.

(۱) ص - ص - غ - غ (۲) ص - غ - ص - غ (۳) غ - غ - ص - ص (۴) غ - ص - ص - غ

۸۷۶- اگوست کنت معتقد بود فاتحان در گذشته تاریخ با بر ثروت خود می‌افزودند، ولی با و؛ ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم، است.

- (۱) تجارت - انقلاب صنعتی - رشد نظام سرمایه‌داری - جنگ جهانی اول
- (۲) غنایم جنگی - رشد علوم تجربی - صنعت - جنگ ویتنام
- (۳) جنگ و تجارت - رشد فناوری - پیشرفت‌های علمی - جنگ جهانی دوم
- (۴) غارت و چپاول اموال جوامع شکست‌خورده - رشد علوم طبیعی - پیشرفت‌های تکنولوژیکی - جنگ کره

۸۷۷- به ترتیب، هر یک از عبارت‌های زیر، مربوط به کدام جنگ است؟

- حضور هم‌زمان شوروی و آمریکا در آب‌های کشور کوبا
- صف‌آرایی نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر

- (۱) جنگ سرد - جنگ سرد - جنگ جهانی دوم
- (۲) جنگ جهانی دوم - جنگ جهانی دوم - جنگ سرد
- (۳) جنگ جهانی دوم - جنگ جهانی دوم - جنگ سرد
- (۴) جنگ سرد - جنگ جهانی دوم - جنگ ویتنام

۸۷۸- کسانی که اصطلاح را در مورد کشورهای غنی و فقیر به کار می‌برند، چالش میان این کشورها را به ابعاد محدود نمی‌کنند، بلکه به ابعاد آن نیز توجه دارند. جنگ‌های جهانی اول و دوم، چالشی بود.

- (۱) استعمارگر و استعمارزده - اقتصادی - فرهنگی - جهانی
- (۲) شمال و جنوب - سیاسی - فرهنگی - منطقه‌ای
- (۳) توسعه‌یافته و عقب‌مانده - اقتصادی - سیاسی - فرامنطقه‌ای
- (۴) مرکز و پیرامون - نظامی - سیاسی - منطقه‌ای

۸۷۹- به ترتیب، هر یک از موارد زیر، نتیجهٔ چیست؟

- «رونق اقتصاد وابسته به تسلیحات نظامی کشورهای صنعتی» - «از نظر اگوست کنت، بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشری رخت برمی‌بندد.» و «عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی توجیه شد.»
- (۱) جنگ‌های جهانی اول و دوم - اندیشه‌های لیبرالیستی - ضعف اقتصادی و صنعتی کشورهای غیرغربی
- (۲) تداوم جنگ سرد - رشد علم تجربی و صنعت - نظریهٔ جنگ تمدن‌های هانتینگتون
- (۳) جنگ گرم بین مناطق پیرامونی - عارضی بودن جنگ در جوامع جدید غربی - تداوم جنگ سرد
- (۴) نظریهٔ جنگ تمدن‌های هانتینگتون - غلبه بر طبیعت - ضعف و فقر اقتصادی و فرهنگی کشورهای غیرغربی

سؤالات ترکیبی

۸۸۰- اختلاف نظر «کنت و هانتینگتون»، «ریکاردو و مارکس» و «پروتستان‌های نوع اول و نوع دوم» در چه زمینه‌ای می‌باشد؟ (ترکیبی درس‌های ۹، ۶ و ۱۰ یازدهم)

۱) علت وقوع جنگ در جهان مدرن - دیدگاه اقتصادی - تقابل با جریان دنیاگرا

۲) علت وقوع جنگ در جهان مدرن - رویکرد سیاسی - رویکرد دنیوی به جهان

۳) اعتقاد به لزوم یا عدم استقرار صلح پایدار در جهان - نوع مالکیت - مخالفت با قدرت پاپ

۴) اعتقاد به لزوم یا عدم استقرار صلح پایدار در جهان - رویکرد سیاسی - رویکرد معنوی به جهان

۸۸۱- به ترتیب، «از نظر کدام اندیشمندان، جنگ در جامعه جدید غربی عارضی و تحمیلی است؟»، «از نظر کدام نظریه‌پردازان، کمک به مستمندان بیهوده است؟» و «در کدام جنگ برای نخستین بار از بمب اتم استفاده شد؟» (ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

۱) آگوست کنت - مخالفان نظام سرمایه‌داری - جنگ جهانی اول

۲) آگوست کنت - نظریه‌پردازان لیبرال - جنگ جهانی دوم

۳) هانتینگتون - موافقان نظام سرمایه‌داری - جنگ جهانی دوم

۴) هانتینگتون - نظریه‌پردازان مارکسیست - جنگ جهانی اول

۸۸۲- به ترتیب، نظریه جنگ تمدن‌های هانتینگتون عملیات نظامی قدرت‌های غربی را در مقابله با چه چیزی توجیه می‌کرد؟ چالش بلوک شرق و غرب تا چه زمانی ادامه یافت؟ اقتصاد وابسته کشورهای استعمارزده، دولت‌های مستقل این کشورها را ناگزیر از چه کاری می‌ساخت؟ (ترکیبی درس‌های ۹، ۸ و ۱۰ یازدهم)

۱) جنگ گرم میان کشورهای پیرامونی - تا پایان جنگ جهانی دوم - اقتصاد تک‌محصولی داشته باشند.

۲) قدرت فرهنگی کشورهای اسلامی - تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی - قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از دست بدهند.

۳) مقاومت کشورهای غیرغربی - تا زمان فروپاشی بلوک شرق - در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند.

۴) عدم استقرار صلح پایدار در جهان - تا زمان فروپاشی دیوار برلین - نیروی کار و مواد خام مورد نیاز کشورهای غربی را تأمین کنند.

۸۸۳- مصادیق «الف»، «ب» و «پ» به ترتیب، کدام‌اند؟ (ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

۱) محدودنکردن چالش بین کشورهای فقیر و غنی به ابعاد اقتصادی - تقابل شمال و جنوب - فقر و غنا

۲) تسهیل انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز - فقر و غنا - بلوک شرق و غرب

۳) انتقال مشکلات حاد درونی کشورهای غربی به بیرون از مرزهای خود - بلوک شرق و غرب - تقابل شمال و جنوب

۴) خودباختگی فرهنگی جوامع غیرغربی - تقابل شمال و جنوب - بلوک شرق و غرب

نوع چالش	نتیجه چالش
«پ»	وضعیت اسفبار نوانخانه‌ها در انگلستان
استعمارگر و استعمارزده	«الف»
«ب»	فعال‌شدن بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی

۸۸۴- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب، ناظر به موارد کدام گزینه است؟ (ترکیبی درس‌های ۸، ۳ و ۱۰ یازدهم)

«استفاده از کودتای نظامی - شکل‌گیری دولت - ملت‌ها - بهره‌کشی آزادانه از کارگران - تقابل کشورهای غنی و فقیر»

۱) استعمار قدیم - انقلاب صنعتی - چالش فقر و غنا - چالش شمال و جنوب

۲) استعمار نو - پیدایش قدرت‌های سکولار - انقلاب صنعتی - چالش مرکز و پیرامون

۳) استعمار نو - انقلاب فرانسه - لیبرالیسم اولیه - چالش شمال و جنوب

۴) جنگ سرد - افول قدرت کلیسا - چالش بلوک شرق و غرب - چالش فقر و غنا

۸۸۵- به ترتیب، هر یک از نظریه‌های زیر، با چه افراد یا مفاهیمی ارتباط دارند؟ (ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

- کمک به مستمندان بیهوده است و دولت، حق مداخله در اقتصاد را ندارد.

- طبقه‌ای جدید را بر مبنای قدرت سازمان می‌دهد.

- رقابت و درگیری بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ جهان

- عارضی‌بودن جنگ در فرهنگ جدید غرب

۱) مالتوس - سوسیالیسم - توجیه عملیات نظامی غرب - آگوست کنت

۲) آگوست کنت - کمونیسم - بلوک شرق و غرب - مارکس

۳) جان راسل - جامعه آرمانی مارکس - ساموئل هانتینگتون - مارکس

۴) ریکاردو - بلوک غرب - تقابل شمال و جنوب - آگوست کنت

۸۸۶- به ترتیب هر یک از موارد زیر، مصادیق کدام مفهوم است؟ (آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز - ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

- آیه «و همانا این است امت شما، یک امت واحد و منم پروردگار شما.»

- قاره آفریقا از منابع و معادن ارزشمندی برخوردار است، اما فقیرترین قاره مسکونی دنیاست.

- دیکتور در رمان الیور توئیست، نوانخانه‌ها و فیلسوفان مدافع آن‌ها را به سخره گرفت.

۱) جامعه‌ای که به گروه‌های پراکنده و متخاصم تجزیه می‌شود. - عملکرد کشورهای مرکزی - بهره‌کشی در دوره انقلاب صنعتی

۲) جامعه‌ای که هرگونه ستیز ناشی از ملیت را از بین می‌برد. - عملکرد جوامع استعمارگر - انتقاد به لیبرالیسم اقتصادی

۳) جامعه‌ای که در آن همهٔ ابنای بشر بر مدار آرمانی حقیقی جمع می‌شوند. - عملکرد کشورهای مرکزی - چالش فقر و غنا

۴) جامعه‌ای که نزاع ناشی از خون و نژاد را از بین می‌برد. - عملکرد جوامع استعمارگر - طرفداری از لیبرالیسم سیاسی

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز - ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

۸۸۷- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- کشورهای مرکزی با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می‌کنند.
- بلوک شرق و غرب با اقتصاد و سیاست متفاوت، جهان را به دو قطب اصلی تقسیم کرده و آمریکا و شوروی در مرکز این دو قطب قرار گرفتند.
- از نظر آگوست کنت با رشد علم تجربی و صنعت، دیگر ثروت از طریق غنای جنگی به دست نمی‌آید.
- مطابق با نظریه استعمارگر و استعمارزده، کشورهای غربی از طریق ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای غیرغربی، رفاه اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند.

(۱) درست - درست - نادرست (۲) درست - درست - نادرست

(۳) نادرست - نادرست - درست (۴) نادرست - درست - درست

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز - ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

۸۸۸- علت پدیدآیی هر یک از وضعیت‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- پایان جنگ و نزاع بین بلوک شرق و غرب
- خودداری دولت انگلستان از مقابله با قحطی ایرلند
- پیشرفت کشور از نظر ریکاردو
- ضعف و فقر کشورهای پیرامونی

(۱) جنگ جهانی اول و دوم - دخالت دولت در اقتصاد - حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی - انتقال ثروت از پیرامون به مرکز

(۲) فروپاشی بلوک شرق - لغو مالکیت خصوصی - تکیه بر شعار آزادی در لیبرالیسم - بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی

(۳) تجزیه شوروی - آزادی فعالیت صاحبان سرمایه - تکیه بر شعار آزادی در لیبرالیسم - خودباختگی فرهنگی کشورهای استعمارزده

(۴) فروپاشی بلوک شرق - دنبال‌شدن پرسودترین راه سرمایه - حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی - عملکرد کشورهای مرکزی

۸۸۹- به ترتیب «تفاوت سوسیالیسم و کمونیسم»، «اشتراک نظریات مالتوس و ریکاردو» و «تفاوت دیدگاه کنت و هانتینگتون» در کدام گزینه آمده است؟

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز - ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

(۱) کمونیسم به مالکیت خصوصی به طور مطلق معتقد است. - هر دو آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند. - هانتینگتون عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.

(۲) سوسیالیسم رویکردی فردگرا و کمونیست رویکردی جامعه‌گراست. - مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بودند. - کنت معتقد است جنگ در جوامع غربی عارضی است و هانتینگتون آن را ذاتی می‌داند.

(۳) سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است. - هر دو در چارچوب فرهنگ غرب به حل مسائل این فرهنگ می‌پرداختند. - از نظر هانتینگتون جنگ بین دولت - ملت‌هاست و از نظر کنت، جنگ بین تمدن‌ها و فرهنگ‌ها به وقوع می‌پیوندد.

(۴) کمونیسم قائل به مالکیت خصوصی نیست. - کمک به مستمندان را بیهوده می‌دانستند. - کنت معتقد است بعد از انقلاب صنعتی جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد و هانتینگتون از جنگ تمدن‌ها سخن به میان آورد.

۸۹۰- در ارتباط با چالش‌های جهانی که محصول عملکرد فرهنگ معاصر غرب است، کدام گزینه اطلاعات درستی ارائه می‌دهد؟

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز - ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

(۱) چالش و نزاع بین کشورهای کمونیستی با بلوک غرب در سراسر قرن بیستم تا سال ۱۹۹۱ میلادی ادامه یافت. - مارکس برای حل چالش شمال و جنوب، در قرن نوزدهم لیبرالیسم اقتصادی را نقد کرد و به دنبال انقلاب طبقاتی بود.

(۲) لیبرالیسم با تکیه بر شعار عدالت راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و چالش فقر و غنا را که نخستین چالش کشورهای غربی است پدید آورد. - از دیدگاه آگوست کنت، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی امری ذاتی نیست، بلکه امری عارضی و تحمیلی است.

(۳) چالش‌های جدید غرب می‌توانند چندین صورت داشته باشند، برای مثال برخی از آن‌ها در عین حال که اقتصادی یا اجتماعی‌اند می‌توانند خرد و یا کلان نیز باشند. - جنگ ویتنام جهانی‌ترین جنگ قرن بیستم است که محصول چالش فقر و غنا است.

(۴) چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که درون یک فرهنگ پدید می‌آید، زیرا رویکرد مارکس به عالم رویکردی سکولار و دنیوی بود. - با توجه به مفاهیم طبیعی و جغرافیایی مانند شمال و جنوب، از تقابل کشورهای فقیر و غنی به تقابل شمال و جنوب یاد می‌شود.

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز - ترکیبی درس‌های ۶، ۷، ۹ و ۱۰ یازدهم)

۸۹۱- پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- چالش بلوک شرق و غرب، چه ماهیت و مشخصه‌ای داشت؟

- چه عاملی خطابودن نظریه آگوست کنت را نشان داد؟

- دولت‌های استعماری غربی از چه طریقی بر نخبگان سیاسی جوامع غیرغربی تأثیر می‌گذاشتند؟

- اندیشه سیاسی لیبرالیسم بر چه اساسی اراده آدمی را مبدأ قانون‌گذاری می‌داند؟

(۱) چالش فرماندهی و جهانی - عارضی و تحمیلی بودن جنگ در فرهنگ جدید غرب - حمایت از حرکتهای پروتستانی - اومانیزم

(۲) رویکرد سکولار نسبت به عالم - رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری - سازمان‌های فراماسونری - سکولاریسم، لیبرالیسم و روشنگری

(۳) دارای اقتصاد و سیاست متفاوت - درگیر شدن همه جهان به جنگ‌های جهانی - تبلیغ مسیحیت - جایز دانستن همه امور در قیاس با خواست انسان

(۴) پدید آمدن درون یک فرهنگ و تمدن - وقوع جنگ‌های جهانی در نیمه اول قرن بیستم - سازمان‌های فراماسونری - اصالت بخشیدن به انسان دنیوی

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز - ترکیبی درس‌های ۶، ۷، ۹ و ۱۰ یازدهم)

۸۹۲- نظریات چه تعداد از اندیشمندان در مقابل آن به درستی ذکر شده است؟

(الف) دکارت - با تفاسیر پروتستانی از دین در گسترش فرهنگ سکولار در فرهنگ عمومی غرب نقش داشت.

(ب) کنت - معتقد بود جنگ در جوامع غربی امری ذاتی نیست، بلکه عارضی است.

(پ) ریکاردو - اعتقاد داشت کسانی که در فقر متولد می‌شوند، حق حیات ندارند.

(ت) هانتینگتون - عملیات نظامی کشورهای غربی در مقابل مقاومت جوامع غیرغربی را توجیه می‌کرد.

(ث) آیزایا برلین - در نقد لیبرالیسم اقتصادی از دو مفهوم آزادی مثبت و آزادی منفی سخن گفت.

(۱) یک

(۲) دو

(۳) سه

(۴) چهار

(آزمون‌های آزمایشی فیلی سبز - ترکیبی درس ۱۵ دهم، درس های ۴، ۶ و ۱۰ یازدهم)

۸۹۳- موارد زیر به ترتیب در مورد کدام اندیشمند صدق می‌کند؟

- با تفاسیر پروتستانی از دین، در گسترش فرهنگ سکولار در فرهنگ عمومی غرب نقش داشت.
- در جامعه آرمانی، حقیقت با اراده الهی تعیین می‌شود و با کمک عقل و وحی شناخته می‌شود.
- عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.
- خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کرد.

(۱) ژان کالون - فارابی - هانتینگتون - امام موسی صدر

(۲) دکارت - امام خمینی - اگوست کنت - سید جمال‌الدین اسدآبادی

(۳) مارتین لوتر - علامه طباطبایی - ماکس وبر - شیخ ابراهیم زاکراکی

(۴) روسو - فارابی - فوکویاما - امام خمینی و علامه طباطبایی

(ترکیبی درس های ۴ و ۱۵ دهم و درس های ۹ و ۱۰ یازدهم)

۸۹۴- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

(الف) تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی باشد، از نوع تفاوت‌هایی است که بیرون یک جهان اجتماعی واحد رخ می‌دهد.

(ب) علاوه بر افراد، نهادها، سازمان‌ها و جوامع نیز دارای قدرت اجتماعی هستند.

(پ) در جنگ جهانی اول، برای نخستین بار از بمب اتم و در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد.

(ت) چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که درون یک فرهنگ و تمدن پدید آمد.

(۱) غ - ص - ص - غ (۲) ص - غ - ص - ص (۳) غ - ص - غ - ص (۴) غ - ص - غ - غ

(ترکیبی درس های ۹ و ۱۰ یازدهم)

۸۹۵- هر یک از موارد زیر به ترتیب متعلق به نگرش کدام اندیشمندان است؟

- عبور از فردگرایی لیبرالیستی

- تأثیر رشد علوم تجربی در کسب ثروت در جوامع جدید غربی

- عدم مداخله دولت در اقتصاد

- توجیه عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی

(۱) ماکس وبر - اگوست کنت - مالتوس - هانتینگتون

(۲) ریکاردو - ماکس وبر - جان لرد راسل - اگوست کنت

(۳) کارل مارکس - اگوست کنت - ریکاردو - هانتینگتون

(ترکیبی درس های ۹ و ۱۰ یازدهم)

۸۹۶- به ترتیب هر یک از موارد زیر مربوط به کدام جنگ‌ها یا چالش‌های جهانی است؟

- تندیس کودکان قربانی در شهر پراگ

- صف‌آرایی نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر

- یادمان قربانیان فحطی بزرگ در دوبلین پایتخت ایرلند

- نوشتن رمان البور تویست توسط چارلز دیکنز

(۱) چالش فقر و غنا - جنگ کره - جنگ جهانی دوم - نقد چالش بلوک شرق و غرب

(۲) جنگ جهانی دوم - جنگ ویتنام - چالش فقر و غنا - نقد لیبرالیسم اقتصادی

(۳) جنگ سرد میان دو بلوک - جنگ گرم میان مناطق پیرامونی - چالش بلوک شرق و غرب - نقد جوامع سوسیالیستی

(۴) جنگ جهانی اول - بحران موشکی کوبا - حاکمیت سوسیالیسم اقتصادی - نقد دیدگاه ریکاردو و مالتوس

(ترکیبی درس های ۸، ۱۰ و ۱۵ یازدهم)

۸۹۷- به ترتیب هر یک از عبارات زیر بیانگر چیست؟

- استفاده از اندیشه‌های سوسیالیستی و لیبرالیستی در جنگ‌های جهانی اول و دوم

- استفاده از مفاهیم شمال و جنوب بعد از جنگ جهانی دوم

- آموزش بخشی از علوم طبیعی به کشورهای در حال توسعه

- دیدار کشورهای اروپایی با پاپ

(۱) مذهبی‌نبودن این جنگ‌ها - چالش بلوک شرق و غرب - تثبیت مرجعیت علمی غرب - توجیه دینی رفتارهای دنیوی در فرهنگ دینی

(۲) محدودنشدن این دو جنگ به کشورهای غربی - چالش مرکز و پیرامون - خدمت‌رسانی به غرب - توجیه دنیوی رفتارهای دینی در غرب

(۳) مذهبی‌نبودن این جنگ‌ها - رویارویی دو بلوک شرق و غرب در این جنگ‌ها - فعال‌شدن بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی - انحصارگرایی غرب

در حوزه علمی

(۴) ریشه‌داشتن این جنگ‌ها در فرهنگ غرب - چالش بین کشورهای غنی و فقیر - توزیع هدفمند علوم طبیعی توسط کشورهای غربی - سکولاریسم پنهان

(ترکیبی درس های ۹، ۱۰ و ۱۵ یازدهم)

۸۹۸- به ترتیب، پاسخ سؤال‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- در چه دوره‌ای و چه کسانی در اروپا به تدریج دخالت دین در امور دنیوی را انکار کردند؟

- اعتقاد به تثلیث در میان مسیحیان ناشی از چه بود؟

- سازمان‌یافتن یک طبقه جدید بر مدار قدرت از ویژگی‌های کدام جوامع غربی بود؟

- از نظر معتقدان به نظریه مرکز و پیرامون معاهدات بین‌المللی چه کمکی به کشورهای مرکز می‌کرد؟

(۱) در فرهنگ جدید غرب، فیلسوفان روشنگری - تعامل آباء کلیسا با امپراتوری - جوامع لیبرالی - تأمین رفاه کارگران و اقشار ضعیف این کشورها

(۲) در یونان و روم باستان، امپراتوری‌های یونان و روم - بازگشت فرهنگ غرب به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان - جوامع سرمایه‌داری - تسهیل

ثروت از کشورهای پیرامون به این کشورها

(۳) در دوران رنسانس، پادشاهان و شاهزادگان محلی - آمیخته‌شدن مسیحیت با رویکردهای اساطیری - جوامع سوسیالیستی - حل چالش‌های درونی این کشورها

(۴) در دوران رنسانس، حرکت‌های نوع اول پروتستانی - ورود سکولاریسم به لایه‌های عمیق فرهنگ غرب - جوامع صنعتی غرب - تضعیف فرهنگ جوامع

غیرغربی و شکستن مقاومت‌های فرهنگی این جوامع

۸۹۹- به ترتیب، «مدیریت انتقال فرهنگ غرب به جوامع غیرغربی»، «حل مشکل فقر و غنا در چارچوب ارزش‌ها و آرمان‌های جدید غرب» و «استفاده از سلاح‌های اتمی برای اولین بار» مربوط به کدام موضوع است؟

- (۱) امپراتوری فرهنگی - اندیشهٔ سیاسی سوسیالیسم - جنگ ویتنام
- (۲) چالش استعمارگر و استعمارزده - اندیشهٔ اقتصادی ریکاردو - بمباران شیمیایی هیروشیما
- (۳) نقش صنعت ارتباطات - اندیشهٔ سیاسی مارکسیسم - جنگ جهانی دوم
- (۴) امپراتوری رسانه‌ای - اندیشهٔ اقتصادی لیبرالیسم اولیه - جنگ جهانی اول

سؤالات کنکور

۹۰۰- در ارتباط با نظریه‌پردازی دربارهٔ چالش فقر و غنا و چالش‌های نظام اجتماعی غرب، کدام مورد نادرست است؟ (سراسری ۹۳ - ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

- (۱) هانتینگتون با ارائهٔ نظریهٔ جنگ تمدن‌ها، عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.
- (۲) جامعهٔ آلمانی مارکس از فردگرایی لیبرالیستی و اقتصاد سرمایه‌داری عبور می‌کرد و صورتی سوسیالیستی و کمونیستی پیدا می‌کرد.
- (۳) آگوست کنت معتقد بود فاتحان در گذشتهٔ تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند، ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.
- (۴) مارکس با قصد عبور از بنیان‌های نظری فرهنگ غرب، به نقد لیبرالیسم اقتصادی پرداخت و برای حل چالش‌های نظام سرمایه‌داری، راه حل انقلابی پیشنهاد می‌کرد.

۹۰۱- «اعتقاد به عارضی‌بودن جنگ در جوامع غربی - نفی حق حیات کسانی که در فقر متولد می‌شوند - نقد لیبرالیسم اقتصادی - مخالفت با افزایش رفاه کارگران» به ترتیب، مربوط به کدام یک از متفکران و نظریه‌پردازان می‌باشد؟ (تاریخ از کشور ۹۲ - ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

- (۱) کنت - مالتوس - مارکس - ریکاردو
- (۲) کنت - مارکس - ریکاردو - مالتوس
- (۳) مارکس - ریکاردو - هانتینگتون - مالتوس
- (۴) هانتینگتون - مالتوس - دیکنز - ریکاردو

۹۰۲- در ارتباط با موارد ذکرشده، کدام اصطلاح برای بیان تقابل‌های جهانی به کار گرفته می‌شود؟ (تاریخ از کشور ۹۲)

«بعد از جنگ جهانی دوم برای بیان تقابل کشورهای فقیر و غنی - در نظر گرفتن ابعاد فرهنگی و اقتصادی چالش کشورهای فقیر و غنی - حل چالش‌های درونی جوامع غربی از طریق استثمار اقتصادی کشورهای غیرغربی»

- (۱) شمال و جنوب - مرکز و پیرامون - توسعه‌یافته و عقب‌مانده
- (۲) شمال و جنوب - استعمارگر و استعمارزده - مرکز و پیرامون
- (۳) توسعه‌یافته و عقب‌مانده - شمال و جنوب - استعمارگر و استعمارزده
- (۴) مرکز و پیرامون - استعمارگر و استعمارزده - توسعه‌یافته و عقب‌مانده

۹۰۳- به ترتیب، هر یک از این چالش‌ها مربوط به چیست؟ (تاریخ از کشور ۹۵ - ترکیبی درس‌های ۹ و ۱۰ یازدهم)

«درون فرهنگی و بین فرهنگی - نادیده‌انگاشتن عدالت - انتقال مشکلات حاد درونی کشورهای غربی به بیرون از مرزهای خود»

- (۱) فرهنگ جدید غرب - فقر و غنا - مرکز و پیرامون
- (۲) رویکرد نظری و عملی کلیسا - لیبرالیسم - شمال و جنوب
- (۳) نظم نوین جهانی - شمال و جنوب - استعمارگر و استعمارزده
- (۴) انسجام اجتماعی جدید - بحران اقتصادی - اقتصاد تک‌محصولی

۹۰۴- در پدیدآمدن هر یک از موارد زیر، کدام عامل نقش داشته است؟ (سراسری ۱۳۰۱ - ترکیبی درس‌های ۸، ۹ و ۱۰ یازدهم)

- فعال‌شدن مجدد بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی

- به دست گرفتن مدیریت انتقال فرهنگ غرب در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی

- سلب قابلیت‌هایی از علوم انسانی و اجتماعی

- (۱) بحران اقتصادی - یاری‌رساندن صنعت ارتباطات به آن‌ها - ترجیح جهان فرهنگی نسبت به جهان ذهنی
- (۲) تقابل مرکز و پیرامون - توسعهٔ صنعت ارتباطات و کوتاه‌شدن فاصلهٔ زمانی و مکانی - عدم تعامل جهان تکوینی و فرهنگی
- (۳) چالش استعمارگر و استعمارزده - تربیت نخبگان کشورهای غیرغربی توسط رسانه‌های غربی - محدوددانستن جهان فرهنگی به جهان طبیعت
- (۴) فعال‌شدن تقابل شمال و جنوب - از دست دادن مدیریت گزینش عناصر مناسب فرهنگ غربی در جوامع غیرغربی - نادیده‌گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی

۹۰۵- کدام مورد به ترتیب برای بیان «تقابل شمال و جنوب»، «استعمارگر و استعمارزده» و «مرکز و پیرامون» به کار می‌رود؟ (تاریخ از کشور ۱۱۴)

- (۱) فعال‌شدن چالش‌های درونی کشورهای غربی با فعال‌شدن تقابل شرق و غرب - الگو بودن کشورهای توسعه‌یافته - تقابل کشورهای غنی و فقیر
- (۲) اشاره به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند - توجه به الگو بودن کشورهای توسعه‌یافته - تأمین رفاه کارگران کشورهای غربی با ثروت‌های کشورهای غیرغربی
- (۳) توجه به چالش اصلی بین بلوک شرق و غرب - ادامهٔ مسیر کشورهای غیرغربی با الگو گرفتن از کشورهای غربی - خودباختگی فرهنگی به عنوان مشکل اصلی کشورهای فقیر

- (۴) تقابل کشورهای فقیر و غنی - محدودنشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی - حل چالش‌های درونی جوامع غربی از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی

۹۰۶- هر یک از موارد زیر، چگونه و یا چه زمانی شکل گرفتند؟ (تاریخ از کشور ۱۳۰۲ با تغییر - ترکیبی درس‌های ۱۱ و ۱۵ دهم، درس‌های ۱۳ و ۹ یازدهم)

- انتقال جنگ از کشورهای غربی به فرهنگ‌ها و تمدن‌های دیگر

- امپریالیسم سیاسی

- هویت فرهنگی هر جهان اجتماعی

- بلوک شرق و غرب

- (۱) پس از فروپاشی بلوک شرق توسط نظریه‌پردازان غربی - با اشغال نظامی جوامع ضعیف - توسط مخالفان و طرفداران سرمایه‌داری طی قرن بیستم - پذیرش و به رسمیت شناختن نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد
- (۲) بعد از جنگ جهانی دوم توسط نظریه‌پردازان غربی - با از بین رفتن مقاومت فرهنگی جوامع ضعیف - طی قرن بیستم توسط مخالفان و طرفداران نظام سرمایه‌داری - به وسیلهٔ قواعد، هنجارها و نمادهای هر جهان اجتماعی
- (۳) بعد از جنگ سرد با طرح نظریهٔ جنگ تمدن‌ها توسط هانتینگتون - با اشغال نظامی جوامع ضعیف - در نیمهٔ دوم قرن نوزدهم توسط مخالفان و طرفداران سرمایه‌داری - به وسیلهٔ عقاید و آرمان‌ها و ارزش‌های جهان اجتماعی
- (۴) قبل از جنگ سرد با شکل‌گیری سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی - با اشغال سیاسی جوامع ضعیف - پس از جنگ جهانی دوم و پیدایش چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر - براساس عقاید و ارزش‌های کلان جهان اجتماعی

۸۴۴- گزینه ۲ تفاوت سوسیالیسم و کمونیسم ← سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است، (هرچند مانند سرمایه‌داری آن را مطلق نمی‌داند)، اما کمونیسم قائل به مالکیت خصوصی نیست.
نقطه مشترک سوسیالیسم و کمونیسم ← هر دو رویکرد جامعه‌گرا دارند و در مقابل فردگرایی قرار دارند.
تفاوت مارکسیسم و لیبرالیسم ← مارکسیسم مخالف نظام سرمایه‌داری است، در حالی که مبنای نظام سرمایه‌داری، لیبرالیسم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱	درست؛ هم سوسیالیسم و هم کمونیسم، به این دلیل که جامعه‌گرا هستند، به مالکیت اشتراکی معتقدند.	نادرست؛ سوسیالیسم و کمونیسم هر دو جامعه‌گرا هستند.	نادرست؛ لیبرالیسم به مالکیت خصوصی به صورت مطلق قائل است.
۳	درست	نادرست؛ سوسیالیسم و کمونیسم هر دو جامعه‌گرا هستند.	درست
۴	درست	درست	نادرست؛ مارکسیسم، ناظر به اندیشه‌های سیاسی مارکس است؛ مارکس به مالکیت خصوصی اعتقادی نداشت و برای حذف آن تلاش می‌کرد.

۸۴۵- گزینه ۱ کشور پیشگام در انقلاب صنعتی ← انگلستان
دو رویکرد جامعه‌گرا ← سوسیالیسم و کمونیسم
رویکرد نظری مارکس به عالم ← سکولار و دنیوی
تمایز بلوک شرق و غرب ← جغرافیایی، اقتصادی و سیاسی

نکته: بلوک غرب و شرق از نظر جغرافیایی در دو منطقه جدا بودند. از نظر سیاسی نیز بلوک غرب، نظام لیبرال دموکراسی و بلوک شرق، نظام کمونیستی داشت. از نظر اقتصادی، بلوک غرب دارای نظام سرمایه‌داری و بلوک شرق، سوسیالیستی و کمونیستی بودند، اما با وجود همه این تفاوت‌ها، به فرهنگ واحدی (فرهنگ سکولار غرب) تعلق داشتند.

۸۴۶- گزینه ۴ جنبش عدم تعهد در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی شکل گرفت.
دولت‌های مرکز برای حفظ وضع موجود (وضعیت مرکز و پیرامون) در عرصه‌های مهم انحصار ایجاد می‌کنند.
آزایا برلین در نقد لیبرالیسم اولیه از دو مفهوم آزادی مثبت و منفی سخن گفته است.

تیزبازی اندیشمندان معتقد به لیبرالیسم اقتصادی: مالتوس، ریکاردو، لرد جان راسل (رد ۱ تا ۳)
اندیشمندان مخالف لیبرالیسم اقتصادی: مارکس، آزایا برلین، دیکنز

۸۴۷- گزینه ۱ مالتوس و ریکاردو، هر دو از نظریه‌پردازان اقتصاد لیبرال بودند و در این زمینه اشتراک نظر داشتند.
انباشت ثروت، پدیدآمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی و گسترش صنعت ارتباطات، از اهمیت مرزهای سیاسی کاست. کاهش اهمیت مرزهای سیاسی، منجر به افول دولت - ملت‌ها شد و در نهایت زمینه را برای شکل‌گیری جهانی بدون مرز و جهانی‌شدن فراهم کرد.

جهان غرب تربیت‌نخبگان جوامع غیرغربی را با دو روش دنبال می‌کند:
۱- توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی، ۲- تثبیت مرجعیت علمی غرب.

۸۳۹- گزینه ۲ از دید مالتوس، انسانی که از دنیای از قبل تملک‌شده به دنیا می‌آید، در صورتی حق چون و چرا در مقام و موقعیت خود را دارد که قدرت خود را از والدینش دریافت کند و جامعه خواهان کار او باشد.
از نظر ریکاردو، افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان موجب بالا رفتن تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌شود.
به اعتقاد مارکس چالش‌های نظام سرمایه‌داری از طریق یک انقلاب قابل حل است.
۸۴۰- گزینه ۴ رویکرد مارکس نسبت به عالم، رویکردی سکولار بود و در چارچوب همان بنیان‌های فرهنگ غرب به حل چالش‌های جامعه خود می‌پرداخت.
بلوک شرق شامل شوروی سابق، کشورهای اروپای شرقی و چین بود و بلوک غرب، آمریکا و اروپای غربی را در بر می‌گرفت.

۸۴۱- گزینه ۴

رویکرد	فردگرایی / جامعه‌گرایی	عقیده نسبت به مالکیت خصوصی
لیبرالیسم	فردگرا	اعتقاد به مالکیت خصوصی به صورت مطلق
مارکسیسم	جامعه‌گرا	قائل نبودن به مالکیت خصوصی
سوسیالیسم	جامعه‌گرا	اعتقاد به مالکیت خصوصی به صورت نسبی
کمونیسم	جامعه‌گرا	قائل نبودن به مالکیت خصوصی به طور مطلق

۸۴۲- گزینه ۴

۱ چالشی جهانی است. ← این چالش، چالشی منطقه‌ای نبود، بلکه چالشی جهانی بود. بلوک شرق و غرب با دو اقتصاد و سیاست متفاوت، جهان را به دو قطب اصلی تقسیم کرده بودند و آمریکا و شوروی به عنوان دو ابرقدرت در مرکز این دو قطب قرار داشتند.
۲ دارای حوزه‌های متفاوت سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی است. ← این دو قطب از نظر سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز و جدا قرار می‌گرفتند.
۳ چالشی درون‌فرهنگی است. ← این دو قطب به فرهنگ واحدی تعلق داشتند؛ یعنی هر دو بلوک درون فرهنگ سکولار غرب قرار داشتند. رویکرد مارکس نسبت به عالم، رویکردی سکولار بود و در چارچوب همان بنیان‌های فرهنگ غرب به حل چالش‌های جامعه خود می‌پرداخت؛ بنابراین چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که درون یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید، نه از نوع چالش‌هایی که بین فرهنگ‌های مختلف، شکل می‌گیرد.

ماهیت چالش فقر و غنا

۸۴۳- گزینه ۳ عبارت اول ۳: بلوک شرق و غرب: فرهنگ واحدی داشتند؛ اما سیاست، اقتصاد و جغرافیای متفاوتی داشتند.
عبارت دوم ۳: طبقه جدیدی که در جوامع سوسیالیستی شکل گرفته، بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.

تیزبازی

بلوک	سیاست	اقتصاد	جغرافیا
بلوک غرب	راست و لیبرالی	تأکید بر آزادی اقتصادی	آمریکا و اروپای غربی
بلوک شرق	چپ و کمونیستی	تأکید بر دخالت دولت در اقتصاد برای رسیدن به عدالت	شوروی، چین و اروپای شرقی

۸۴۸- گزینه ۳

از بین رفتن آزادی‌های دنیوی و معنوی انسان‌ها، از مشکلات و چالش‌های جوامع سوسیالیستی است.

ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد، زیرا این علوم موجب می‌شوند که فرهنگ‌های دینی، هویت خود را از نگاه فرهنگ غربی بازنگری و ارزیابی کنند. این موضوع ارتباطی با گسترش صنعت ارتباطات ندارد.

۸۴۹- گزینه ۲

حزب کمونیست شوروی برای اولین بار در سال ۱۹۱۷ توانست قدرت را در روسیه به دست گیرد. نظریه‌پردازان لیبرال مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بودند. تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و قانون‌های صهیونیستی، آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب بود.

۸۵۰- گزینه ۱

نکته: مهم‌ترین ارزش لیبرالیسم، آزادی است؛ در حالی که مهم‌ترین ارزش جوامع سوسیالیستی، عدالت است.

تک‌محصولی‌شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده، قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد.

ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؛ زیرا این علوم موجب می‌شوند که فرهنگ‌های دینی هویت خود را از نگاه فرهنگ غربی بازنگری و ارزیابی کنند.

لیبرالیسم اولیه موانع پیشین مانند غیر قابل فروش بودن زمین را از پیش پای صاحبان ثروت برداشت.

در کشورهای سوسیالیستی طبقه جدیدی شکل گرفت که نه براساس ثروت، بلکه بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.

۸۵۱- گزینه ۳

با شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای، سرمایه‌گذاری شرکت‌های بین‌المللی به منطقه‌ای خاص محدود نمی‌شود.

کشورهای غربی به مواد خام، نیروی کار ارزان و بازار مصرف کشورهای غیرغربی نیاز داشتند. آن‌ها برای تأمین منافع اقتصادی خود نیازمند در هم شکستن مقاومت فرهنگی اقوامی بودند که سلطه و نفوذ آن‌ها را تحمل نمی‌کردند. آن‌ها برای رسیدن به این هدف در وهله نخست از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده می‌کردند.

بلوک شرق و غرب، با این‌که از نظر سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز و جدا قرار می‌گرفتند، اما به فرهنگ واحدی تعلق داشتند؛ یعنی هر دو بلوک درون فرهنگ سکولار غرب قرار داشتند.

۸۵۲- گزینه ۳

فروریزختن اقتدار کلیسا (طی جنگ‌های صلیبی) سبب شد تا در دوران رنسانس، پادشاهان و قدرت‌های محلی به عنوان رقیبان دنیاطلب کلیسا، فرصت بروز و ظهور پیدا کنند.

با شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای، سرمایه‌گذاری شرکت‌های بین‌المللی به منطقه‌ای خاص محدود نمی‌شود.

نظریه‌پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند و مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بودند. شرایط پیشرفت کشور از نظر ریکاردو: اگر حکومتگران بگذارند:

- سرمایه پرسودترین راه خود را دنبال کند.
- کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند.
- استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد.
- بلاغت و حماقت، مجازات طبیعی خود را ببیند.

۸۵۳- گزینه ۲

مشاوره زیرنویس عکس‌ها را فراموش نکنید؛ هر چند تا حالا از نمود عکس‌ها سوالاتی توئیکنگر طرح نشده، اما تا دلتون بقواد از زیرنویس عکس‌ها سوال داشتیم.

فروپاشی دیوار برلین، مربوط به چالش بلوک شرق و غرب است.

نکته: دیوار برلین دیواری بود که در سال‌های ۱۹۶۱ تا ۱۹۸۹ برلین را به دو بخش غربی (تحت نفوذ آمریکا، انگلیس و فرانسه) و شرقی (تحت نفوذ شوروی سابق) تقسیم کرده بود.

حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از جمله لرد جان راسل از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کنند.

برای مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی، پیمان‌هایی از قبیل سازمان همکاری شانگهای (ناتوی شرق) و ... بین کشورها شکل گرفته است.

جنگ‌های تریاک در چین در قرن نوزدهم میلادی (جنگ تریاک اول و جنگ تریاک دوم) نمونه‌ای از تهدیدهای نظامی کشورهای غربی علیه کشور چین بود تا این کشور را مجبور به برقراری روابط تجاری با جهان غرب کند.

مارکس و مارکسیست‌ها، طبقه و نظام طبقاتی را محصول نظام سرمایه‌داری می‌دانستند و به آن انتقاد داشتند.

انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه یک انقلاب کمونیستی بود که توسط مخالفان نظام سرمایه‌داری رخ داد.

با فروپاشی امپراتوری عثمانی به تناسب مناطق تحت نفوذ دولت‌های استعماری، کشورهای جدید تأسیس شدند و برای هر یک از آن‌ها هویت ملی جدیدی معرفی شد. در راستای این هویت‌سازی‌های جدید برای جهان اسلام، همه آثار باقی‌مانده از صدر اسلام در عربستان به اسم توحید و مبارزه با شرک با خاک یکسان شد.

سازمان‌های ماسونی یکی از ابزارهای آموزشی و سیاسی بود که غرب در مراحل شکل‌گیری و تکوین خود به آن نیاز داشت.

ویژگی نظریات مارکس:

- ۱- تلاش برای حل مشکل فقر و غنا، در چارچوب ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگ جدید
- ۲- نقد لیبرالیسم اقتصادی ۳- حل چالش‌های جامعه سرمایه‌داری با یک انقلاب ۴- عبور از فردگرایی لیبرالیستی و اقتصاد سرمایه‌داری ۵- حذف مالکیت خصوصی ۶- شعار قراردادن عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت ۷- رویکرد سکولار نسبت به عالم

تله شکل‌گیری طبقه جدید بر مدار قدرت، از پیامدهای نظریات مارکس است، نه خود نظریات او. هم‌چنین، مارکسیست‌ها از عدالت اقتصادی سخن می‌گویند؛ نه عدالت اجتماعی.

نظریه‌پردازان غربی، پس از فروپاشی بلوک شرق، طرف دیگری را برای جنگ جست‌وجو می‌کنند و جنگ را از کشورهای غربی (جنگ میان بلوک شرق و غرب) به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کرده‌اند که در دوران استعمار، تحت سلطه جهان غرب قرار گرفته بودند.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ از نظر آگوست کنت با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد. ۳ و ۴ انواع جوامع از دیدگاه قرآن:

ویژگی	آیه مربوطه
جامعه‌ای که در آن هرگونه ستیز و نزاع ناشی از خون، نژاد، طبق، ملیت جغرافیا و ... از بین می‌رود و همه بشر بر مدار آرمانی حقیقی و اصیل جمع می‌شوند.	آیه ۵۲ سوره مؤمنون: «و همانا این است امت شما، یک امت واحد و منم پروردگار شما ...»
جامعه‌ای که به گروه‌ها و دسته‌های پراکنده و متخاصم تجزیه می‌شود، امکانات گروهی آن پراکنده می‌شود و ظرفیت‌ها و نیروهای آن نابود می‌گردد.	آیه ۴ سوره قصص: «همانا فرعون روی زمین برتری‌جویی کرد و اهالی‌اش را گروه‌گروه گردانید، گروهی را به ضعف و ناتوانی کشاند ...»

تفاوت میان جنگ‌ها در گذشته و دو جنگ جهانی اول و دوم در گذشته، برخی از جنگ‌ها منشأ دینی و مذهبی داشتند، ولی جنگ‌های جهانی اول و دوم منشأ دینی و مذهبی نداشتند.

۸۶۱- گزینه ۳

نکته:

آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر، با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌شود.

این مرحله، دیگر دولت - ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌المللی نیستند و رقابت‌ها و درگیری‌ها، بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ (نه بین دولت - ملت‌ها) به وقوع خواهد پیوست. در این میان، فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است.

از نظر هانتینگتون

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ نادرست - نادرست؛ دو جنگ جهانی اول و دوم، ریشه در فرهنگ غرب داشت. نظریه هانتینگتون عملیات نظامی قدرت‌های غربی را در قبال مقاومت‌های کشورهای غیرغربی توجیه می‌کرد. (نه برعکس) ۲ نادرست - درست؛ دو جنگ جهانی اول و دوم نه منشأ دینی داشت و نه ظاهر مذهبی به خود گرفت. ۳ نادرست - نادرست؛ دو جنگ جهانی اول و دوم به کشورهای اروپایی و غربی محدود نشد. - هانتینگتون از آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر با عنوان جنگ تمدن‌ها (نه ادیان) یاد می‌کند.

۸۶۲- گزینه ۴

هر دو جنگ جهانی اول و دوم محدود به اروپا نشد و همه جهان را درگیر ساخت. بعد از جنگ جهانی دوم جنگ سرد شروع شد و تا زمان فروپاشی بلوک شرق ادامه داشت.

بررسی عبارت‌های نادرست: الف

دوم، کشورهایی بود که در کانون بلوک شرق قرار داشتند. (شوروی و چین و اروپای شرقی) **ب** از نظر هانتینگتون، در جهان معاصر، رقابت‌ها و درگیری‌ها بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ به وقوع خواهد پیوست. (نه دولت - ملت‌ها) **ت** بمباران اتمی شهر هیروشیما در جنگ جهانی دوم (نه جنگ جهانی اول) به دستور آمریکا انجام شد.

تله

کسانی که اصطلاح مرکز و پیرامون را به کار می‌برند معتقدند که کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی در موضع ضعف قرار گرفته‌اند؛ بنابراین از کشورهای صنعتی انتقاد می‌کنند. (درستی عبارت ت)

۸۶۴- گزینه ۲

در جنگ جهانی اول، برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد. / از مهم‌ترین عوامل وقوع این دو جنگ، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود. / جنگ ویتنام زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود، در این دو جنگ، نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر صف‌آرایی کردند؛ بنابراین نمونه‌ای از جنگ‌های گرم بین مناطق پیرامونی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ درست - نادرست (تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد بین این دو بلوک، به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو، ادامه یافت). - نادرست (نظریه پردازان غربی، پس از فروپاشی بلوک شرق، طرف دیگری را برای جنگ جست‌وجو می‌کنند و جنگ را از کشورهای غربی، به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کردند که در دوران استعمار تحت سلطه جهان غرب قرار گرفته بودند). ۳ نادرست (جنگ‌های جهانی در نیمه اول قرن بیستم رخ دادند). - نادرست (هیچ‌یک از جنگ‌های جهانی، منشأ دینی نداشت و ظاهر مذهبی و دینی نیز به خود نگرفت). - درست ۴ درست - نادرست (جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب وجود داشت و جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو بلوک برقرار بود). - نادرست (بعد از جنگ‌ها، صلحی پایدار برقرار نشد).

۸۶۵- گزینه ۱

مراد از جهان اول، کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب است و منظور از جهان دوم، کشورهایی است که در کانون بلوک شرق قرار داشتند. جهان سوم کشورهای دیگری هستند که خارج از این دو بلوک قرار داشته و تحت نفوذ آن‌ها بوده‌اند. (ب)

اشتراک دیدگاه آگوست کنت و هانتینگتون ← هر دو در مورد جنگ دیدگاه خاص خود را دارند. کنت جنگ را برای جوامع صنعتی مدرن عارضی می‌داند، نه ذاتی. هانتینگتون قائل به جنگ تمدن‌ها در جهان مدرن است. یکی از مهم‌ترین عوامل وقوع دو جنگ جهانی اول و دوم ← رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری است.

۸۵۸- گزینه ۲

طرف‌های درگیر جنگ‌های جهانی، در قالب اندیشه‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی رفتار خود را توجیه می‌کردند. توجه کنید که جنگ‌های جهانی ریشه دینی و مذهبی نداشتند و ظاهر دینی و مذهبی نیز نپذیرفتند. (رد ۱)

وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطابودن نظریه کنت (درباره عارضی بودن جنگ در جهان غرب) را نشان داد. دو جنگ جهانی با درگیری کشورهای اروپایی آغاز شد.

تله درگیری بلوک شرق (شوروی، چین و اروپای شرقی) و بلوک غرب (آمریکا و اروپای غربی)، از عوامل وقوع چالش بلوک شرق و غرب بود. (رد ۱ و ۳)

۸۵۹- گزینه ۴

نکته:

مرکز: کشورهای ثروتمند و صنعتی	این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند، کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند.
مرکز و پیرامون	براساس این نظریه، جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی کشورهای غیرغربی حل می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند.

عبارت اول ۴ نادرست است؛ از نظر کنت، وقوع جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری عارضی و تحمیلی است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ درست - نادرست؛ کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی در موضع ضعف و فقر قرار گرفتند. (نه برعکس) ۲ درست - نادرست؛ براساس دیدگاه مرکز و پیرامون، جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی اقتصادی کشورهای غیرغربی حل می‌کنند. (نه برعکس) ۳ نادرست - درست؛ بنا بر نظر آگوست کنت، بعد از انقلاب صنعتی (نه فرانسه) جنگ از زندگی بشری رخت برمی‌بندد. عبارت دوم ناظر به دیدگاه کسانی است که اصطلاح استعمارگر و استعمارزده (نه مرکز - پیرامون) را به کار می‌برند.

۸۶۰- گزینه ۱

نکته:

شمال: کشورهای صنعتی و پیشرفته	از آن‌جا که بیشتر کشورهای صنعتی و ثروتمند در نیم‌کره شمالی زمین و اغلب کشورهای فقیر در نیم‌کره جنوبی قرار دارند، از تقابل کشورهای فقیر و غنی به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند.
شمال و جنوب	جنوب: کشورهای فقیر

عبارت اول ۱ نادرست است؛ بعد از جنگ جهانی دوم، صلحی پایدار برقرار نشد. **بررسی سایر گزینه‌ها:** ۲ نادرست - نادرست؛ نظریه پردازان غربی پس از فروپاشی بلوک شرق (نه پس از جنگ جهانی دوم) جنگ را از کشورهای غربی به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کرده‌اند که در دوران استعمار، تحت سلطه جهان غرب قرار گرفته بودند. از تقابل کشورهای فقیر و غنی (نه بلوک شرق و غرب) به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند. ۳ درست - درست ۴ درست - نادرست؛ عبارت دوم این گزینه مربوط به کسانی است که دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده (نه شمال و جنوب) را به کار می‌برند.

کرد، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد. **پ)** دو اصطلاح **استعمارگر** و **استعمارزده** را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند.

تیزبازی کسانی که اصطلاح مرکز و پیرامون را به کار می‌برند فقط به ابعاد اقتصادی چالش بین کشورهای فقیر و غنی توجه دارند. (رد ۳)
کسانی که اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را به کار می‌برند به ابعاد اقتصادی و فرهنگی چالش بین کشورهای فقیر و غنی توجه دارند.

۸۷۲- گزینه ۴

استراتژی اگر فقط به کلیدواژه‌های موجود در هر گزینه توجه کنید، به بیراهه زده‌اید. محتوای عبارت‌ها را بررسی کنید، نه کلیدواژه‌های آن‌ها را!

کشورهای توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته ← کشورهای توسعه‌یافته، الگوی کشورهای دیگرند و سایر کشورها باید مسیر کشورهای توسعه‌یافته را ادامه دهند.
مرکز و پیرامون ← جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند.
استعمارگر و استعمارزده ← مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها نیست، بلکه خودباختگی فرهنگی آن‌هاست.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) شمال و جنوب - توسعه‌یافته و عقب‌مانده - شمال و جنوب ۲) استعمارگر و استعمارزده - مرکز و پیرامون ۳) استعمارگر و استعمارزده - شمال و جنوب - استعمارگر و استعمارزده

۸۷۳- گزینه ۳ در نظریه مرکز و پیرامون، اعتقاد بر این است که جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ بنابراین عبارت دوم ۳، بیانگر اصطلاح «استعمارگر و استعمارزده» نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) صحیح - صحیح ۲) غلط: (وقوع جنگ‌های جهانی، ذاتی بودن جنگ در جامعه غربی را تأیید کرد) - غلط: (این عبارت مربوط به اصطلاح شمال و جنوب است). ۴) غلط: (جنگ سرد میان بلوک شرق و غرب پس از پایان یافتن جنگ جهانی دوم آغاز شد). - غلط: (این عبارت مربوط به اصطلاح شمال و جنوب است).

۸۷۴- گزینه ۱ هر دو عبارت ۱ نادرست است:

عبارت اول، جنگ جهانی دوم به مرزها محدود نماند، به درون شهرها کشیده شد و غیرنظامیان، زنان و کودکان را نیز درگیر جنگ ساخت.
عبارت دوم، مربوط به نظریات هانتینگتون است.
عبارت‌های سایر گزینه‌ها درست است.

۸۷۵- گزینه ۱ **بررسی عبارت‌های نادرست:** عبارت سوم، مفاهیم شمال و جنوب، عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم (نه اول) به کار برده شد.

عبارت چهارم، اصطلاح استعمارگر و استعمارزده (نه مرکز و پیرامون) را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین این کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی نیز توجه دارند.

۸۷۶- گزینه ۲ **اگوست کنت** معتقد بود فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند، ولی با رشد علوم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم، جنگ ویتنام است.

نکته: ۱) بحران موشکی کوبا جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم پیش برد. ۲) جنگ ویتنام جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم نام گرفت. این جنگ زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود. در این دو جنگ، نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر صف‌آرایی کردند.

۸۷۷- گزینه ۴ **بحران موشکی کوبا** که جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم پیش برد، ناوهای شوروی و آمریکا در آب‌های کوبا هم‌زمان حضور داشتند. (دوران جنگ سرد)

دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند. از نظر این گروه، مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی و صنعتی، بلکه خودباختگی فرهنگی آن‌هاست. (الف)

اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد. مطابق با این نظریه، کشورهای مرکز مشکلات حاد درونی‌شان را به کشورهای پیرامونی منتقل می‌کنند. (پ)

۸۶۶- گزینه ۴ عبارات صورت سؤال، به ترتیب بیانگر نظریات «مرکز و پیرامون»، «استعمارگر و استعمارزده» و «توسعه‌یافته و در حال توسعه» هستند.

۸۶۷- گزینه ۲ **نظریه جنگ تمدن‌ها** که ساموئل هانتینگتون آن را مطرح کرد، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.

وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم (جنگ‌های جهانی اول و دوم)، خطاب‌بودن نظریه کنت درباره پایان یافتن جنگ‌ها را نشان می‌دهد.

نظریه‌پردازان غربی، پس از فروپاشی بلوک شرق، طرف دیگری را برای جنگ جست‌وجو می‌کنند و جنگ را از کشورهای غربی (جنگ میان بلوک شرق و غرب) به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کرده‌اند که در دوران استعمار، تحت سلطه جهان غرب قرار گرفته بودند.

از نظر هانتینگتون، در جنگ تمدن‌ها رقابت‌ها و درگیری‌ها بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ (نه بین دولت - ملت‌ها) به وقوع خواهد پیوست و در این میان، فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است.

۸۶۸- گزینه ۴

جهان اول: کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب	از نظر جداسازی بلوک شرق و غرب، کشورهای جهان به سه دسته تقسیم می‌شوند: جهان اول، دوم و سوم
جهان دوم: کشورهای بلوک شرق	
جهان سوم: کشورهای خارج از بلوک شرق و غرب و تحت نفوذ آن‌ها	

۸۶۹- گزینه ۱ اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد. این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند. براساس این نظریه، جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند. آن‌ها با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می‌کنند.

۸۷۰- گزینه ۳ تقابل شمال و جنوب، تقابلی جهانی است و در صورتی که فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی، دیگر بار فعال خواهند شد.

تیزبازی از آن‌جا که بیشتر کشورهای صنعتی و ثروتمند در نیم‌کره شمالی زمین و اغلب کشورهای فقیر در نیم‌کره جنوبی قرار دارند، از تقابل کشورهای فقیر و غنی به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند؛ پس نتیجه می‌گیریم که چالش شمال و جنوب، کل جهان را درگیر ساخته و چالشی جهانی محسوب می‌شود.

۸۷۱- گزینه ۲ **اگوست کنت** معتقد بود که با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد. از دیدگاه او، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست، بلکه امری عارضی و تحمیلی است. قسمت اول ۱ و ۳ مربوط به نظریه جنگ تمدن‌های هانتینگتون است. (رد ۱ و ۳) **نظریه جنگ تمدن‌ها** که ساموئل هانتینگتون آن را مطرح

نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند. عبارت‌های ۲ و ۳ مربوط به چالش مرکز و پیرامون است. (ب) تقابل شمال و جنوب تقابلی جهانی است و در صورتی که فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی، دیگر بار فعال خواهند شد. (پ) در انگلستان که در انقلاب صنعتی پیشگام بود، وضعیت نوانخانه‌ها به گونه‌ای بود که فقیران ساکن در آن‌جا مرگ را بر زندگی ترجیح می‌دادند. این مسئله، از پیامدهای چالش فقر و غنا است.

۸۸۴- گزینه «۳» هر چند که هم در استعمار قدیم و هم در استعمار نو، از ابزارهای نظامی استفاده می‌شد، اما استفاده از کودتای نظامی، روش ویژه استعمار نواست. با انقلاب فرانسه دولت - ملت‌هایی شکل گرفتند که به طور رسمی جدایی خود را از دین اعلام کردند.

لیبرالیسم اولیه، کشاورزان را به کارگرانی تبدیل کرد که سرمایه وجود خود را به صاحبان ثروت و صنعت (سرمایه‌داران) می‌فروختند. سرمایه‌داران نیز از این شرایط مسای سوء استفاده کردند و آزادانه به بهره‌کشی از کارگران پرداختند.

از آن‌جا که بیشتر کشورهای صنعتی و ثروتمند در نیم‌کره شمالی زمین و اغلب کشورهای فقیر در نیم‌کره جنوبی قرار دارند، از تقابل کشورهای فقیر و غنی به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند.

۸۸۵- گزینه «۱»

مشاوره نظریات، نظریه‌پردازان، علت مطرح‌شدن نظریات و دلیل رد یا تأیید آن‌ها اهمیت بسیاری دارد.

عبارت اول مربوط به لیبرالیسم اولیه است و قسمت اول همه گزینه‌ها، به‌جز (اگوست کنت)، از مدافعان و نظریه‌پردازان لیبرالیسم هستند.

در جوامع سوسیالیستی، طبقه جدیدی بر مدار قدرت شکل گرفت. بر طبق نظریه جنگ تمدن‌های ساموئل هانتینگتون، آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان مربوط به تمدن‌ها و فرهنگ‌های بزرگ جهان است. این نظریه، عملیات نظامی غرب علیه مقاومت کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کند.

بر طبق نظر اگوست کنت، پس از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت می‌بندد. از دیدگاه او، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست، بلکه امری عارضی و تحمیلی است.

۸۸۶- گزینه «۲» قرآن کریم جامعه‌ای را توصیف می‌کند که در آن هرگونه ستیز و نزاع ناشی از خون، نژاد، طبقه، ملیت، جغرافیا و ... از بین می‌رود و همه بشر بر مدار آرمانی حقیقی و اصیل جمع می‌شوند. خداوند در توصیف این وضعیت می‌فرماید: «و همانا این است امت شما، یک امت واحد و منم پروردگار شما».

قاره آفریقا از منابع و معادن ارزشمندی مانند نفت، الماس، طلا، اورانیوم، آهن، مس و نقره برخوردار است، اما در نتیجه استعمار، فقیرترین قاره مسکونی دنیاست. در نتیجه حاکمیت اقتصاد لیبرال، در انگلستان که در انقلاب صنعتی پیشگام بود، وضعیت نوانخانه‌ها به گونه‌ای بود که فقیران ساکن در آن‌جا مرگ را بر زندگی ترجیح می‌دادند. دیکنز در رمان «الیور توئیست» نوانخانه‌ها و فیلسوفانی را که مدافع آن‌ها بودند، به سخره گرفت.

۸۸۷- گزینه «۲» بررسی عبارت‌های نادرست: مطابق نظریه مرکز و پیرامون، کشورهای غربی (مرکز) از طریق ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای غیرغربی (پیرامون)، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند.

۸۸۸- گزینه «۴» چالش و نزاع بلوک شرق و غرب در سراسر قرن بیستم تا زمان فروپاشی بلوک شرق در سال ۱۹۹۱ میلادی ادامه یافت.

ریکاردو معتقد است: «اگر حکومتگران بگذارند سرمایه، پرسودترین راه خود را دنبال کند، کالاهای قیمت مناسب خود را داشته باشند، استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد و بلاهت و حماقت نیز مجازات طبیعی خود را ببیند، پیشرفت کشور را به بهترین وجه تأمین خواهند کرد».

حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولت‌مردان انگلیسی از جمله لرد جان راسل، از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کنند.

در جنگ جهانی اول، برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد. بمباران اتمی هیروشیما و ناگازاکی در جنگ جهانی دوم به دستور آمریکا انجام شد که بر اثر آن هزاران ژاپنی در روز انفجار و روزها و ماه‌ها و سال‌های پس از آن جان باختند.

جنگ ویتنام جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم نام گرفت. در این دو جنگ، نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر صف‌آرایی کردند.

۸۷۸- گزینه «۱» دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند.

ویژگی چالش جنگ‌های جهانی: ۱- جهانی بود و کل جهان را درگیر خود ساخت. ۲- از فرهنگ غرب برآمده بود. ۳- ذاتی بود و ریشه در بنیان‌های فرهنگ غرب داشت. ۴- مقطعی بود. (جنگ جهانی اول: ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸ / جنگ جهانی دوم: ۱۹۳۹ تا ۱۹۴۵)

۸۷۹- گزینه «۲» پس از جنگ جهانی دوم، بلوک شرق و غرب هر یک بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قرار دادند و تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد بین این دو بلوک، به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو، ادامه یافت و به اقتصاد کشورهای صنعتی که وابسته به تسلیحات نظامی بود، رونق بخشید.

از نظر اگوست کنت با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد.

نظریه جنگ تمدن‌ها که ساموئل هانتینگتون آن را مطرح کرد، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.

۸۸۰- گزینه «۱»

مقایسه نظریه‌پردازها	شباهت	تفاوت
کنت و هانتینگتون	نظردادن درباره جنگ	از نظر کنت بعد از انقلاب صنعتی جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد، اما هانتینگتون از جنگ تمدن‌ها سخن می‌گوید.
ریکاردو و مارکس	فرهنگ سکولار	ریکاردو از اقتصاددانان لیبرال است، اما دیدگاه اقتصادی مارکس، مخالف با لیبرالیسم اقتصادی است.
پروستان‌های نوع اول و نوع دوم	اصلاحات دینی	حرکت‌های نوع اول، فقط با قدرت پاپ مخالفت داشتند و با جریان دنیاگرا تقابل نداشتند. در مقابل، حرکت‌های نوع دوم رویکرد معنوی داشتند و در تقابل با جریان دنیاگرا قرار گرفتند.

۸۸۱- گزینه «۲» اگوست کنت جنگ در جوامع جدید غربی را عارضی و تحمیلی می‌دانست.

نظریه‌پردازان لیبرال کمک به مستمندان را بیهوده می‌دانستند. نخستین بار در جنگ جهانی دوم از بمب اتم استفاده شد.

۸۸۲- گزینه «۳» هانتینگتون عملیات نظامی قدرت‌های غربی را در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی توجیه می‌کرد.

چالش بلوک شرق و غرب تا زمان فروپاشی بلوک شرق ادامه یافت. اقتصاد وابسته کشورهای استعمارزده، دولت‌های مستقل این کشورها را ناگزیر می‌ساخت در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند.

۸۸۳- گزینه «الف» دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود

اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد. این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی ضعیف و فقیر شده‌اند.

۸۸۹- گزینه ۴ سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است، اما آن را مطلق نمی‌داند، اما کمونیسم به مالکیت خصوصی قائل نیست (رد ۱). از سوی دیگر، سوسیالیسم و کمونیسم، هر دو رویکردهایی جامعه‌گرا هستند (رد ۲).

دو از نظریه‌پردازان اقتصاد لیبرال هستند که
 مالتوس و ریکاردو هر دو از نظریه‌پردازان اقتصاد لیبرال هستند. مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد هستند. کمک به مستمندان را بی‌فایده می‌دانند.

کنت معتقد است با انقلاب صنعتی جنگ از زندگی بشر رخت می‌بندد، در مقابل هانتینگتون از جنگ تمدن‌ها صحبت می‌کند (تأیید ۴).

۸۹۰- گزینه ۴ مارکس منتقد عملکرد لیبرالیسم بود، اما رویکرد او نیز رویکردی سکولار بود و در درون فرهنگ غرب به نقد لیبرالیسم می‌پرداخت؛ بنابراین چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که درون یک فرهنگ و تمدن (فرهنگ غرب) پدید می‌آید و از نوع چالش‌های بین فرهنگی و بین تمدنی محسوب نمی‌شود.

برخی مفاهیم طبیعی و جغرافیایی مانند شمال و جنوب، معنای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی پیدا کرده‌اند؛ برای مثال از آن‌جا که بیشتر کشورهای صنعتی و ثروتمند در نیم‌کره شمالی زمین و اغلب کشورهای فقیر در نیم‌کره جنوبی قرار دارند، از تقابل کشورهای فقیر و غنی به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ درست - نادرست (مارکس برای حل چالش فقر و غنا به نقد لیبرالیسم اقتصادی پرداخت و از انقلاب طبقاتی سخن به میان آورد). ۲ نادرست (لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی به‌ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت و در نهایت منجر به چالش فقر و غنا شد). ۳ درست - نادرست (جنگ ویتنام عرصه تقابل آمریکا و شوروی بود؛ بنابراین در این جنگ، بلوک شرق و غرب در مقابل هم قرار گرفتند و ارتباطی با چالش فقر و غنا ندارند).

۸۹۱- گزینه ۴

مشاوره چالش‌های موجود در فصل سوم کتاب سال یازدهم را باید از نظر ماهیت بررسی کنید. منظور از ماهیت «منطقه‌ای یا فرامنته‌ای»، «درون فرهنگی یا بین فرهنگی»، «خرد یا کلان بودن» و «مقطعی یا مستمر بودن» این چالش‌هاست.

چالش بلوک شرق و غرب
 فرامنته‌ای و جهانی بود. طرفین این چالش دارای سیاست، اقتصاد و جغرافیای متفاوت بودند. هر دو به فرهنگ واحد (فرهنگ سکولار) تعلق داشتند. (درستی قسمت اول همه گزینه‌ها)

اگوست کنت معتقد بود که پس از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد، اما وقوع دو جنگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطابودن نظریه کنت را نشان می‌دهد.

دولت‌های سکولار غربی
 با تبلیغ مسیحیت فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی را دچار اختلال می‌کردند. از طریق سازمان‌های فراماسونری بر نخبگان سیاسی جوامع غیرغربی تأثیر می‌گذاشتند.

لیبرالیسم، اندیشه سیاسی جدیدی است که براساس اصالت‌بخشیدن به انسان دنیوی (اومانیزم) شکل می‌گیرد و خواست و اراده آدمی را مبدأ قانون‌گذاری می‌داند.

۸۹۲- گزینه ۳ **بررسی موارد نادرست:** الف) مربوط به ژان کالون و مارتین لوتر است. پ) مربوط به نظریات توماس مالتوس است.

۸۹۳- گزینه ۱ ژان کالون و مارتین لوتر، از اصلاح‌گران دینی بودند که با تفاسیر پروتستانی از دین، در گسترش فرهنگ سکولار در فرهنگ عمومی غرب نقش داشتند. از نظر فارابی، حقیقت با اراده الهی تعیین می‌شود و با کمک عقل و وحی شناخته می‌شود.

نظریه جنگ تمدن‌های هانتینگتون، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.

سید جمال‌الدین اسدآبادی، امام موسی صدر و شیخ ابراهیم زاکراکی، از جمله بیدارگران اسلامی بودند که خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند.

۸۹۴- گزینه ۳ **بررسی عبارت‌های نادرست:** عبارت اول: تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های سطحی جهان اجتماعی باشد، از نوع تفاوت‌هایی است که درون یک جهان اجتماعی واحد رخ می‌دهد.

عبارت سوم: در جنگ جهانی اول برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم برای نخستین بار از بمب اتم استفاده شد.

۸۹۵- گزینه ۳ جامعه آرمانی مارکس از فردگرایی لیبرالیستی و اقتصاد سرمایه‌داری عبور می‌کرد.

اگوست کنت معتقد بود که در جوامع جدید غربی، بعد از انقلاب صنعتی و با رشد علوم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.

نظریه‌پردازان اقتصاد لیبرالی از جمله ریکاردو مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بودند.

نظریه جنگ تمدن‌های هانتینگتون، عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد.

۸۹۶- گزینه ۲ تندیس کودکان قربانی در شهر پراگ — جنگ جهانی دوم
 صفاآزایی نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر — جنگ ویتنام
 یادمان قربانیان قطعی بزرگ در دوبلین پایتخت ایرلند — چالش فقر و غنا و حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی

نوشتن رمان الیور توئیست توسط چارلز دیکنز — نقد لیبرالیسم اقتصادی (چالش فقر و غنا)

۸۹۷- گزینه ۴ طرف‌های درگیر در دو جنگ جهانی اول و دوم در قالب اندیشه‌های ناسیونالیستی، سوسیالیستی و لیبرالیستی رفتار خود را توجیه می‌کردند. به این معنا که که جنگ‌های جهانی اول و دوم منشأ مذهبی و دینی نداشت و ریشه در فرهنگ غرب داشتند.

مفاهیم شمال و جنوب عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم به کار گرفته شد، زیرا برخی اندیشمندان معتقد بودند چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر است. کشورهای غربی برای تربیت نخبگان کشورهای غیرغربی از شیوه‌های مختلفی استفاده می‌کردند. یکی از این شیوه‌ها توزیع هدفمند علوم طبیعی بود. به این معنا که بخشی از علوم طبیعی را که برای خدمت‌رسانی به غرب مورد نیاز بود به کشورهای در حال توسعه آموزش می‌دهند، ولی از آموزش دانش‌های راهبردی خودداری می‌کنند.

دیدار سران کشورهای اروپایی با پاپ، بیانگر مفهوم سکولاریسم پنهان است. به این معنا که سران کشورهای اروپایی به صورت گزینشی از دین و آموزه‌های آن بهره می‌گیرند.

۸۹۸- گزینه ۳ در دوران رنسانس، شاهزادگان و پادشاهان محلی اروپا بعد از فروپاشی اقتدار کلیسا، فرصت بروز و ظهور پیدا کردند و به تدریج دخالت دین در امور دنیوی را انکار کردند.

اعتقاد به تثلیث در میان مسیحیان ناشی از آمیخته‌شدن مسیحیت با رویکرد اساطیری بود.

سازمان یافتن یک طبقه جدید بر مدار قدرت از ویژگی‌های جوامع سوسیالیستی بود.

❖ **۹۰۳- گزینه ۱** چالش های جدید به صورت های متفاوتی آشکار می شوند: اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی منطقه ای و فرامطقه ای، مقطعی و مستمر خرد و کلان، درون فرهنگی و بین فرهنگی و ...

❖ لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت. به این ترتیب، نخستین چالش که چالش فقر و غناست، در کشورهای غربی شکل گرفت.

❖ براساس نظریه مرکز و پیرامون، جوامع غربی، چالش های درونی خود را از طریق بهره کشی از کشورهای غیر غربی حل می کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به دست آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می کنند و مشکلات حاد درونی شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می دهند.

❖ **۹۰۴- گزینه ۴** فعال شدن تقابل شمال و جنوب موجب فعال شدن بسیاری از چالش های درونی کشورهای غربی خواهد شد.

❖ در شرایطی که جوامع غیر غربی مدیریت خود را در گزینش عناصر مناسب فرهنگ غربی از دست می دهند، غرب، مدیریت انتقال فرهنگ خود را در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی مورد نظر به دست می گیرد.

❖ نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت ها و قابلیت هایی را از علوم انسانی و علوم اجتماعی سلب می کند.

❖ **۹۰۵- گزینه ۴** اصطلاح شمال و جنوب برای چالش بین کشورهای غنی و فقیر به کار گرفته می شود.

❖ دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی کنند و به ابعاد فرهنگی نیز توجه می کنند.

❖ اصطلاح مرکز و پیرامون را کسانی به کار می برند که معتقدند جوامع غربی چالش های درونی خود را از طریق بهره کشی از کشورهای غیر غربی حل می کنند.

❖ **بررسی سایر گزینه ها:** ❶ نادرست است؛ شرق و غرب بی ارتباط است. - توسعه یافته و عقب مانده - شمال و جنوب ❷ مرکز و پیرامون - توسعه یافته و عقب مانده - مرکز و پیرامون ❸ نادرست است؛ شرق و غرب بی ارتباط است. - توسعه یافته و عقب مانده - استعمارگر و استعمارزده

❖ **۹۰۶- گزینه ۱** نظریه پردازان غربی پس از فروپاشی بلوک شرق، جنگ را از کشورهای غربی به فرهنگ ها و تمدن هایی منتقل کردند که در دوران استعمار تحت سلطه جهان غرب قرار گرفته بودند. (برای مثال، نظریه جنگ تمدن های هانتینگتون)

❖ امپریالیسم سیاسی با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می گیرد. ❖ مخالفان و طرفداران سرمایه داری طی قرن بیستم، بلوک شرق و غرب را شکل دادند. ❖ هویت فرهنگی جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش های اجتماعی آن شکل می گیرد. این هویت هنگامی محقق می شود که در میان مردم، عقاید و ارزش های مشترکی پدید آید؛ یعنی هرگاه نوعی از عقاید و ارزش ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می آید.

❖ **۹۰۷- گزینه ۳**

★ نکته:

آسیبی است که نظام اقتصادی را دچار اختلال می کند.	
در بحران اقتصادی، قدرت خرید مصرف کنندگان به شدت کاهش می یابد. ➡ تولید کنندگان بازار فروش خود را از دست می دهند. ➡ کارخانه ها تعطیل و کارگران بیکار می شوند.	
نمونه های بحران اقتصادی در تاریخ غرب	نخستین: در سال ۱۸۲۰ در انگلستان مهم ترین: بین دو جنگ جهانی در سال های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ سال های اخیر: از سال ۲۰۰۸ در اروپا و آمریکا

ویژگی های بحران های اقتصادی

❖ از نظر معتقدان به نظریه مرکز و پیرامون، کشورهای غربی از طریق بهره کشی از کشورهای غیر غربی، مشکلات حاد درونی خود را حل می کنند. آن ها با معاهدات بین المللی و سرمایه گذاری های مشترک، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می کنند.

❖ **۸۹۹- گزینه ۳** در شرایطی که جوامع غیر غربی، مدیریت خود را در گزینش عناصر مناسب فرهنگ غربی از دست می دهند، غرب مدیریت انتقال فرهنگ خود را در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی مورد نظر به دست می گیرد. صنعت ارتباطات، ابزار تازه ای است که به جهان غرب در این مدیریت یاری می رساند.

❖ **مارکس (و مارکسیست ها)** در نیمه دوم قرن نوزدهم برای حل مشکل فقر و غنا، در چارچوب ارزش ها و آرمان های فرهنگ جدید غرب، لیبرالیسم اقتصادی را نقد کرد.

❖ در جنگ جهانی اول، برای نخستین بار از سلاح های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد.

❖ **۹۰۰- گزینه ۴** مارکس قصد عبور از بنیان های نظری غرب را نداشت و در چارچوب همان بنیان های نظری فرهنگ غرب به حل چالش های جامعه خود پرداخت.

❖ **۹۰۱- گزینه ۱** مطابق با نظر کنت، بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی بندد. از دیدگاه او، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست، بلکه امری عارضی و تحمیلی است.

❖ از نظر مالتوس جمعیت شناس انگلیسی، کسانی که در فقر متولد می شوند، حق حیات ندارند.

❖ **مارکس** در نیمه دوم قرن نوزدهم لیبرالیسم اقتصادی را نقد کرد. از نظر او، حل چالش های جامعه سرمایه داری، فقط با یک انقلاب قابل حل بود.

❖ **ریکاردو**، اقتصاددان مخالف دخالت دولت در اقتصاد، حتی افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان را موجب افزایش تولید نسل آن ها و پیدایش مشکلات بعدی می داند.

❖ **۹۰۲- گزینه ۲**

شمال و جنوب	بیشتر کشورهای صنعتی و ثروتمند در نیم کره شمالی زمین و اغلب کشورهای فقیر در نیم کره جنوبی قرار دارند.
جهان اول، دوم و سوم	مربوط به تقابل کشورهای بلوک غرب، بلوک شرق و کشورهای تحت نفوذ است.
توسعه یافته و عقب مانده	❖ به کشورهای صنعتی و ثروتمند، کشورهای توسعه یافته نیز گفته می شود و به کشورهای دیگر (هنگامی که با آن ها مقایسه می شوند) کشورهای عقب مانده، توسعه نیافته یا در حال توسعه می گویند. ❖ این اصطلاحات به این نکته اشاره دارند که کشورهای توسعه یافته، الگوی کشورهای دیگرند و سایر کشورها باید مسیر آن ها را ادامه دهند.
مرکز و پیرامون	❖ این اصطلاح را کسانی به کار می برند که معتقدند، کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده اند. ❖ براساس این نظریه، جوامع غربی، چالش های درونی خود را از طریق بهره کشی از کشورهای غیر غربی حل می کنند. ❖ کشورهای مرکز با سرمایه گذاری های مشترک و معاهدات بین المللی، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می کنند.
استعمارگر و استعمارزده	❖ این اصطلاح را کسانی به کار می برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی محدود نمی کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند. ❖ از نظر این گروه، مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی و صنعتی، بلکه خودباختگی فرهنگی آن هاست.

۹۱۳- گزینه ۳ الف) پیامد بحران اقتصادی ← فروپاشی حکومت‌ها، افزایش دامنهٔ چالش فقر و غنا (ب) مشکل سرنوشت‌ساز قرن بیستم از دیدگاه برخی صاحب‌نظران ← بحران‌های زیست‌محیطی (پ) پیامدهای مثبت گسترش سریع صنعت و تکنولوژی ← ایجاد توانمندی و آسایش بیشتر برای بشر

۹۱۴- گزینه ۲

نکته: نگاه فرهنگ‌های مختلف نسبت به طبیعت:

فرهنگ توحیدی	طبیعت و هر آن‌چه در آن است، آیات و نشانه‌های خداوندند. همهٔ موجودات طبیعی به تسبیح خداوند مشغول‌اند و به سوی او بازمی‌گردند.
فرهنگ اساطیری	طبیعت مادهٔ خام نیست، بلکه از ابعاد و نیروهای ماورائی برخوردار است.
فرهنگ مدرن غرب	طبیعت را مادهٔ خام و بی‌جان می‌داند که انسان اجازهٔ هرگونه تصرفی را در آن دارد. با تسخیر طبیعت، این گمان را دارند که می‌توان تمامی مسائل و مشکلات بشر را حل کرد. نگاه معنوی و دینی به طبیعت را کودکانه می‌پندارند و تصرف در طبیعت را تنها با فنون و روش‌های تجربی انجام می‌دهد.

طبیعت یک مادهٔ خام نیست، بلکه از ابعاد و نیروهای ماورائی نیز برخوردار است. ←
فرهنگ اساطیری

گمان می‌شود که با تسخیر طبیعت و تصرف آن، تمامی مسائل و مشکلات بشر حل می‌شود. ← فرهنگ مدرن غرب
نگاه معنوی به طبیعت را کودکانه می‌پندارد و تصرف در آن را تنها با فنون و روش‌های تجربی انجام می‌دهد. ← فرهنگ جهان متجدد (فرهنگ معاصر غرب)

۹۱۵- گزینه ۴ بحران هنگامی ایجاد می‌شود که برخی تغییرات درونی و بیرونی، تعادل کل یک نظام را بر هم بزنند.

تیزبازی بحران‌ها، چالش‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر هستند، به عبارت بهتر، رابطهٔ بین چالش و بحران از لحاظ منطقی، عموم و خصوص مطلق است؛ بنابراین قسمت اول (۳) هم درست است.

بحران‌های زیست‌محیطی به آسیب‌های اجتماعی اقتصادی و سیاسی مانند مهاجرت، بیکاری، حاشیه‌نشینی و اختلافات سیاسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای منجر می‌شود.
انسان مدرن با انقلاب صنعتی، تسلط و پیروزی بر طبیعت را به خود نوید داد، ولی از همین منظر، طبیعت نیز نخستین مسائل و مشکلات خود را نشان داد؛ بدین ترتیب رابطهٔ متقابل انسان و طبیعت دچار اختلال گردید.

۹۱۶- گزینه ۱ بررسی گزینه‌ها: ۱ درست - نادرست (بحران زیست‌محیطی ابتدا در حوزهٔ رابطهٔ انسان با طبیعت قرار داشت، ولی به تدریج به روابط انسان با جوامع سرایت کرد). ۲ نادرست (چالش فقر و غنا، چالشی همیشگی است، اما بحران اقتصادی مقطعی است). - نادرست (انسان مدرن، تصرف در طبیعت را صرفاً با علوم تجربی انجام می‌دهد). ۳ درست - درست ۴ درست - درست

۹۱۷- گزینه ۲ بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ درست - درست - نادرست (نخستین بحران اقتصادی در سال ۱۸۲۰ م. در انگلستان به وجود آمد). ۳ درست - درست - نادرست (با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، آثار و پیامدهای بحران اقتصادی در سطح جهانی آشکار شد). ۴ نادرست (آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی، تمامی جامعه را در بر می‌گیرد). - درست - درست

بحران‌های اقتصادی اغلب با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورند و بر دامنهٔ آن‌ها افزوده می‌شود.

در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود.

ابتدا به کشورهای غربی محدود می‌شد، ولی با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، جهانی شدند.

ویژگی‌های بحران‌های اقتصادی

بررسی گزینه‌ها: ۱ درست - نادرست (نخستین بحران اقتصادی در سال ۱۸۲۰ م. در انگلستان به وجود آمد). ۲ درست - درست ۳ نادرست (بحران‌های اقتصادی در ابتدا به کشورهای غربی محدود می‌شدند و از عوامل داخلی آن‌ها اثر می‌پذیرفتند، ولی با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، این بحران‌ها که منطقه‌ای بودند به سرعت آثار و پیامدهای خود را در سطح جهان آشکار ساختند). - درست ۴ درست - نادرست (مربوط به مهم‌ترین بحران تاریخ غرب است، نه نخستین بحران).

۹۰۸- گزینه ۲ مقایسهٔ بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا:

شباهت	هر دو هویت اقتصادی دارند.
تفاوت‌ها	۱ چالش فقر و غنا چالشی همیشگی است، ولی بحران اقتصادی اغلب دوره‌ای و مقطعی است. ۲ آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است، ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد.

۹۰۹- گزینه ۴ بررسی عبارت‌های نادرست: عبارت دوم، انسان مدرن با انقلاب صنعتی (نه انقلاب فرانسه) تسلط و پیروزی بر طبیعت را به خود نوید می‌داد.
عبارت سوم، انسان مدرن، تصرف در طبیعت را تنها با فنون و روش‌های تجربی (نه عقلی) انجام می‌دهد.

۹۱۰- گزینه ۱ سرمایه‌داران با وجود آسیب‌هایی که از بحران اقتصادی می‌بینند، با استفاده از ابزارهایی که دارند، فشارهای ناشی از بحران‌های اقتصادی را به اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد انتقال می‌دهند؛ به همین دلیل، بحران اقتصادی اغلب با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورد و بر دامنهٔ آن افزوده می‌شود.

بحران‌های اقتصادی در ابتدا به کشورهای غربی محدود می‌شدند و از عوامل داخلی آن‌ها اثر می‌پذیرفتند، ولی با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، این بحران‌ها که منطقه‌ای بودند به سرعت آثار و پیامدهای خود را در سطح جهان آشکار ساختند.

شهرهای صنعتی، اولین مراکزی بودند که با آلودگی‌های زیست‌محیطی مواجه شدند؛ پس از آن با گسترش زندگی مدرن در جهان، انواع آسیب‌های زیست‌محیطی نیز به سرعت گسترش یافتند.

۹۱۱- گزینه ۱ آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای ضعیف و فقیر جامعه است.

تذکره: آسیب‌های بحران اقتصادی مربوط به تمام افراد جامعه (از جمله تولیدکنندگان، سرمایه‌داران و کارگران) می‌شود. (رد ۲ و ۳)

انسان مدرن به دلیل نگاه دنیوی و سکولار خود، نگاه دینی و معنوی به طبیعت را کودکانه می‌پندارد.

بحران اقتصادی در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود.

۹۱۲- گزینه ۲ شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، منجر به آشکارشدن آثار و پیامدهای جهانی بحران‌های اقتصادی منطقه‌ای می‌شود.
در بحران اقتصادی، قدرت خرید مصرف‌کنندگان کاهش می‌یابد، نه افزایش.